

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ,
GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ
GMINY PIENIĘŻNO

Pięńżno 2022

Opracowane przez:

www.CentrumFunduszyUE.pl

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Sfera społeczna	7
1.1 Demografia	7
1.2 Edukacja	20
1.3 Pomoc społeczna	24
1.4 Ochrona zdrowia.....	37
1.5 Gospodarka mieszkaniowa	39
1.6 Bezpieczeństwo publiczne.....	42
1.7. Kultura, sport i rekreacja	44
1.8. Aktywność społeczna.....	48
1.9. Finanse i administracja.....	53
1.10. Analiza SWOT sfery społecznej	60
2. Sfera gospodarcza	62
2.1 Potencjał gospodarczy	62
2.2 Przedsiębiorczość	66
2.3 Rynek pracy	70
2.4 Rolnictwo.....	77
2.5 Analiza SWOT dla sfery gospodarczej	80
3. Sfera przestrzenna	82
3.1 Położenie administracyjne i geograficzne	82
3.2 Uwarunkowania przestrzenne.....	84
3.3 Infrastruktura techniczna	87
3.4 Transport i komunikacja.....	91
3.5 Środowisko naturalne	94
3.6 Analiza SWOT dla sfery przestrzennej	97

Spis tabel	99
Spis wykresów.....	102
Spis map	103
Spis schematów	103

Wstęp

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Pieniężno została opracowana na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Pieniężno do roku 2030. Podstawę do jej opracowania stanowił art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zgodnie z którym podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych.

Opracowanie stanowi analizę bieżącej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Pieniężno oraz zawiera szczegółowe informacje w zakresie wielu dziedzin istotnych dla funkcjonowania Gminy. Zgodnie z teorią zrównoważonego rozwoju zakres tematyczny dokumentu objął trzy sfery:

- sfera społeczna, w tym: analiza procesów demograficznych, sektora edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, zasobów mieszkaniowej, pomocy społecznej i innych;
- sfera gospodarcza, w tym: analiza przedsiębiorczości, rynku pracy, atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności, rolnictwa i innych;
- sfera środowiskowo-przestrzenna, w tym: charakterystyka położenia, transportu i komunikacji, infrastruktury technicznej oraz najważniejszych aspektów środowiska przyrodniczego i jego ochrony.

W dokumencie Diagnozy zgromadzono oraz poddano szczegółowej analizie jakościowej i ilościowej dane dotyczące Gminy Pieniężno. Jej celem jest ocena obecnej sytuacji w Gminie, sprecyzowanie mocnych i słabych stron jednostki, jak również wskazanie jej potencjałów i kierunku rozwoju w kilkuletniej perspektywie.

W opracowaniu przedstawiono dane we wspomnianych wcześniej dziedzinach, które uwzględniały:

- najbardziej aktualne dane statystyczne (za ostatnie sześć lat) w ramach prowadzonej statystyki GUS dla Gminy Pieniężno oraz powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach Gminy i jednostek jej podległych;
- zapisy wybranych dokumentów planistycznych i programowych;

- wyniki raportów przytaczanych w Diagnozie.

Diagnoza została przygotowana zarówno w ujęciu dynamicznym, jak i porównawczym. Przeprowadzono analizę trendów społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w Gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach (okres badawczy obejmował lata 2016-2020, a tam, gdzie to możliwe również 2021). Ponadto zastosowano porównania, które pozwoliły ukazać Gminę w szerszym kontekście. Za grupę porównawczą służyły powiat braniewski, województwo warmińsko-mazurskie oraz Polska.

Zadaniem Diagnozy było umożliwienie podjęcia właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju Gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia oraz wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

1. Sfera społeczna

Sfera społeczna obejmuje analizę procesów demograficznych, sektorów edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, mieszkalnictwa, kultury, sportu oraz innych istotnych aspektów życia mieszkańców.

1.1 Demografia

Liczba ludności w Gminie Pieniężno na koniec 2021 roku wynosiła 5640 osób, w tym na obszarze miejskim zamieszkiwało 2 447 osób, a na obszarze wiejskim 3 163 osób. Natomiast według podziału na płeć liczba mężczyzn wynosiła 2893, a liczba kobiet 2742, co oznacza, że współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) miał wartość 95. Był on zatem niższy w porównaniu do obszaru miejskiego (113), powiatu braniewskiego (101), województwa warmińsko-mazurskiego (105) i Polski (107) oraz wyższy niż na obszarze wiejskim (82).

Tabela przedstawia dane dotyczące stanu ludności według płci oraz w podziale na obszar miejski i wiejski w Gminie Pieniężno w latach 2016-2021.

Tabela 1 Stan ludności według płci w podziale na obszar miejski i obszar wiejski w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ogółem					
Gmina Pieniężno	6 405	6 323	6 246	6 183	5 740	5 640
Pieniężno - obszar miejski	2 850	2 802	2 746	2 712	2 495	2 477
Pieniężno - obszar wiejski	3 555	3 521	3 500	3 471	3 245	3 163
	mężczyźni					
Gmina Pieniężno	3 311	3 261	3 209	3 176	2 952	2 898
Pieniężno - obszar miejski	1 356	1 336	1 305	1 285	1 174	1 162
Pieniężno - obszar wiejski	1 955	1 925	1 904	1 891	1 178	1 736

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	kobiety					
Gmina Pięczęno	3 094	3 062	3 037	3 007	2 788	2 742
Pięczęno - obszar miejski	1 494	1 466	1 441	1 427	1 321	1 315
Pięczęno - obszar wiejski	1 600	1 596	1 596	1 580	1 467	1 427

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

Liczba mieszkańców Gminy Pięczęno w latach 2016-2021 wykazywała tendencję spadkową. Jest to zauważalne zarówno na obszarze miejskim, jaki w wiejskim. Podobnie sytuacja kształtuje się w powiecie braniewskim, województwie warmińsko-mazurskim oraz kraju (wyjątkiem jest wzrost w 2017 r.).

Tabela przedstawia stan ludności w Gminie Pięczęno w porównaniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski w latach 2016-2021.

Tabela 2 Stan ludności w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Pięczęno	6 405	6 323	6 246	6 183	5 740	5 640
Pięczęno - obszar miejski	2 850	2 802	2 746	2 712	2 495	2 477
Pięczęno - obszar wiejski	3 555	3 521	3 500	3 471	3 245	3 163
powiat braniewski	41 954	41 675	41 391	41 034	38 686	38 234
województwo warmińsko-mazurskie	1 436 367	1 433 945	1 428 983	1 422 737	1 385 622	1 374 699
Polska	38 432 992	38 433 558	38 411 148	38 382 576	38 088 564	37 907 704

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

Zgodnie z Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030 sporządzoną przez Główny Urząd Statystyczny (dalej: Prognoza GUS) w Gminie Pieniężno nadal będzie następował spadek liczby ludności. Co istotne, rzeczywiste wartości są niższe niż te założone w Prognozie, co jest sytuacją niekorzystną.

Gęstość zaludnienia Gminy Pieniężno w 2021 r. (23 osób/km²) była niższa od średniej dla powiatu braniewskiego (32 osoby/km²), województwa warmińsko-mazurskiego (57 osób/km²) oraz Polski (121 osoby/km²). Gęstość zaludnienia dla obszaru miejskiego była wysoka i wynosiła 650 osób/km², natomiast dla obszaru wiejskiego jedynie 13 osób/km².

Tabela przedstawia, jak wskaźnik gęstości zaludnienia prezentował się w Gminie Pieniężno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz całego kraju w latach 2016-2021.

Tabela 3 Gęstość zaludnienia w Gminie Pieniężno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Pieniężno	26	26	26	25	24	23
Pieniężno - obszar miejski	748	735	721	712	6553	650
Pieniężno - obszar wiejski	15	15	15	15	14	13
powiat braniewski	35	35	34	34	32	32
województwo warmińsko-mazurskie	59	59	59	59	57	57
Polska	123	123	123	123	122	121

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

Analiza danych zawartych w tabeli wykazała, że spadek gęstości zaludnienia miał miejsce we wszystkich omawianych jednostkach administracyjnych.

Warto przyrzeć się również strukturze ludności w podziale na tzw. ekonomiczne grupy wieku. Wyróżnia się następujące grupy:

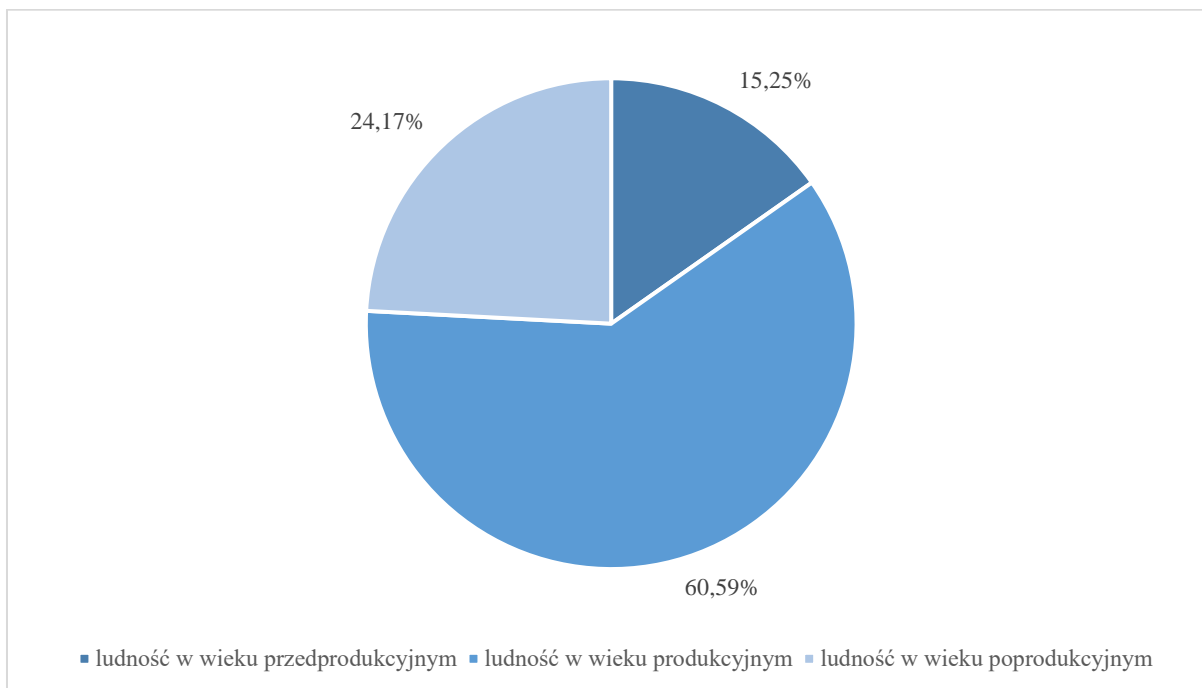
- ludność w wieku przedprodukcyjnym – osoby w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym – mężczyźni w wieku od 16 do 64 lat oraz kobiety w wieku od 18 do 59 lat,

- ludność w wieku poprodukcyjnym – mężczyźni w wieku od 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

W 2021 r. w strukturze mieszkańców dominują osoby w wieku produkcyjnym (60,59%). Grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym stanowi 24,17%, natomiast w wieku przedprodukcyjnym jedynie 15,25%, co zostało przedstawione na wykresie.

Wykres 1 Struktura ludności Gminy Pięczęno według ekonomicznych grup wieku w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

Kolejne tabele prezentują, jak wskaźnik ekonomicznych grup wieku kształtował się w Gminie Pięczęno w porównaniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski na przestrzeni lat 2016-2021.

Analiza danych dotyczących liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym wykazała, że w badanym okresie jedynie na poziomie kraju nastąpił wzrost. W pozostałych jednostkach, a w tym w Gminie Pięczęno, zanotowano spadek.

Zgodnie z Prognozą GUS liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Pięczęno będzie się zmniejszać w najbliższych latach.

Tabela 4 Stan ludności w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Pięńno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ogółem					
Gmina Pięńno	1 018	986	951	917	890	860
Pięńno - obszar miejski	407	378	349	329	338	335
Pięńno - obszar wiejski	611	608	602	588	552	525
powiat braniewski	7 326	7 211	7 089	7 005	6 891	6 759
województwo warmińsko-mazurskie	264 364	263 322	261 737	259 636	257 279	254 542
Polska	6 895 878	6 920 652	6 935 523	6 948 706	6 997 537	6 992 641
	mężczyźni					
Gmina Pięńno	516	498	481	468	460	447
Pięńno - obszar miejski	208	195	181	172	182	186
Pięńno - obszar wiejski	308	303	300	296	296	278
powiat braniewski	3 754	3 688	3 644	3 605	3 518	3 482
województwo warmińsko-mazurskie	135 999	135 362	134 673	133 557	132 140	130 783
Polska	3 538 551	3 551 497	3 559 842	3 566 972	3 591 500	3 589 149

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	kobiety					
Gmina Pięczęno	502	488	470	449	430	413
Pięczęno - obszar miejski	199	183	168	157	156	149
Pięczęno - obszar wiejski	303	305	302	292	274	264
powiat braniewski	3 572	3 523	3 445	3 400	3 373	3 277
województwo warmińsko-mazurskie	128 365	127 960	127 064	126 079	125 139	123 759
Polska	3 357 327	3 369 155	3 375 681	3 381 734	3 406 037	3 403 492

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

Analiza ludności w wieku produkcyjnym ukazała, że nastąpił spadek na każdym badanym poziomie, w tym także w Gminie Pięczęno. Należy to uznać za sytuację negatywną.

Zgodnie z prognozą GUS liczba ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Pięczęno będzie się nadal zmniejszać w kolejnych latach.

Tabela 5 Stan ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ogółem					
Gmina Pięczęno	4 184	4 081	3 983	3 916	3 488	3 417
Pięczęno - obszar miejski	1 880	1 820	1 742	1 703	1 472	1 448

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pięczęno - obszar wiejski	2 304	2 261	2 241	2 213	2 016	1 969
powiat braniewski	27 218	26 810	26 427	25 893	23 515	23 102
województwo warmińsko- mazurskie	906 979	896 373	884 335	871 301	831 145	818 720
Polska	23 767 614	23 517 643	23 269 725	23 025 927	22 631 307	22 385 400
	mężczyźni					
Gmina Pięczęno	2 397	2 350	2 289	2 240	2 007	1 977
Pięczęno - obszar miejski	992	973	933	908	779	771
Pięczęno - obszar wiejski	1 405	1 377	1 356	1 332	1 228	1 206
powiat braniewski	14 924	14 723	14 556	14 286	13 036	12 799
województwo warmińsko- mazurskie	484 890	480 184	474 457	468 377	447 875	440 839
Polska	12 584 291	12 470 748	12 352 960	12 231 436	12 011 194	11 864 466
	kobiety					
Gmina Pięczęno	1 787	1 731	1 694	1 676	1 481	1 440
Pięczęno - obszar miejski	888	847	809	795	693	677
Pięczęno - obszar wiejski	899	884	885	881	788	763

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
powiat braniewski	12 294	12 087	11 871	11 607	10 479	10 303
województwo warmińsko- mazurskie	422 089	416 189	409 878	402 924	383 270	377 881
Polska	11 183 323	11 046 895	10 916 765	10 794 491	10 620 113	10 520 934

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

Natomiast analiza danych dotyczących liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wykazała, wzrost we wszystkich omawianych jednostkach administracyjnych. Jest to zjawisko negatywne. Ponadto, liczba osób w wieku poprodukcyjnym przeważa nad liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o zjawisku starzenia się lokalnej społeczności na terenie Gminy. Coraz większy udział osób starszych w społeczeństwie powoduje wzrost kosztów ubezpieczeń społecznych oraz wzrost zapotrzebowania na świadczenia zdrowotne i socjalne.

Tabela 6 Stan ludności w wieku poprodukcyjnym w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ogółem					
Gmina Pięczęno	1 203	1 256	1 312	1 350	1 362	1 363
Pięczęno - obszar miejski	563	604	655	680	685	694
Pięczęno - obszar wiejski	640	652	657	670	677	669
powiat braniewski	7 410	7 654	7 875	8 136	8 280	8 373
województwo warmińsko- mazurskie	265 024	274 250	282 911	291 800	297 198	301 437
Polska	7 769 500	7 995 263	8 205 900	8 407 943	8 459 720	8 529 663

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	mężczyźni					
Gmina Pieniężno	398	413	439	468	485	474
Pieniężno - obszar miejski	156	168	191	205	213	205
Pieniężno - obszar wiejski	242	245	248	263	272	269
powiat braniewski	2 266	2 381	2 484	2 600	2 736	2 784
województwo warmińsko- mazurskie	82 182	86 039	89 852	93 975	97 185	99 864
Polska	2 470 324	2 570 930	2 669 084	2 768 644	2 814 468	2 869 302
	kobiety					
Gmina Pieniężno	805	843	873	882	877	889
Pieniężno - obszar miejski	407	436	464	475	472	489
Pieniężno - obszar wiejski	398	407	409	407	405	400
powiat braniewski	5 144	5 273	5 391	5 536	5 544	5 589
województwo warmińsko- mazurskie	182 842	188 211	193 059	197 825	200 013	201 573
Polska	5 299 176	5 424 333	5 536 816	5 639 299	5 645 252	5 660 361

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

Czynnikami mającym wpływ na kształtowanie się liczby mieszkańców Gminy jest przyrost naturalny, czyli różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Tabela przedstawia wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Pięczęno w porównaniu do obszaru miejskiego i wiejskiego w latach 2016-2021.

Tabela 7 Przyrost naturalny w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego i obszaru wiejskiego w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	urodzenia żywe ogółem					
Gmina Pięczęno	48	55	37	53	47	38
Pięczęno - obszar miejski	17	15	7	13	19	12
Pięczęno - obszar wiejski	31	40	30	40	28	26
	zgony ogółem					
Gmina Pięczęno	65	68	70	63	75	91
Pięczęno - obszar miejski	18	24	24	29	29	37
Pięczęno - obszar wiejski	47	44	46	34	46	54
	przyrost naturalny ogółem					
Gmina Pięczęno	-17	-13	-33	-10	-28	-53
Pięczęno - obszar miejski	-1	-9	-17	-16	-10	-25
Pięczęno - obszar wiejski	-16	-4	-16	6	-18	-28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 22.09.2022)

W latach 2016-2021 wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Pięczęno przyjmował wartości ujemne.

Kolejna tabela przedstawia, jak wskaźnik przyrostu naturalnego, wyrażony jako różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów na 1000 ludności, przedstawia się w porównaniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz całego kraju w latach 2016-2021.

Tabela 8 Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
urodzenia żywe na 1000 ludności						
Gmina Pięczęno	7,47	8,63	5,90	8,54	8,13	6,67
Pięczęno - obszar miejski	5,96	5,29	2,53	4,78	7,56	4,84
Pięczęno - obszar wiejski	8,67	11,31	8,54	11,47	8,58	8,09
powiat braniewski	9,07	9,86	9,13	9,12	9,01	6,82
województwo warmińsko-mazurskie	9,35	10,13	9,56	9,05	8,71	7,64
Polska	9,95	10,46	10,11	9,77	9,31	8,73
zgony na 1000 ludności						
Gmina Pięczęno	10,11	10,67	11,16	10,15	12,98	15,98
Pięczęno - obszar miejski	6,31	8,46	8,69	10,66	11,54	14,91
Pięczęno - obszar wiejski	13,14	12,44	13,10	9,75	14,09	16,81
powiat braniewski	10,37	10,05	10,38	11,11	12,10	14,34
województwo warmińsko-mazurskie	9,79	10,05	10,46	10,44	12,06	13,65
Polska	10,10	10,48	10,78	10,67	12,50	13,68
przyrost naturalny na 1000 ludności						
Gmina Pięczęno	-2,64	-2,04	-5,26	-1,61	-4,85	-9,31

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pięczęno - obszar miejski	-0,35	-3,17	-6,15	-5,88	-3,98	-10,08
Pięczęno - obszar wiejski	-4,47	-1,13	-4,56	1,72	-5,51	-8,71
powiat braniewski	-1,31	-0,19	-1,25	-1,99	-3,09	-7,52
województwo warmińsko-mazurskie	-0,44	0,08	-0,90	-1,39	-3,34	-6,01
Polska	-0,15	-0,02	-0,68	-0,91	-3,20	-4,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

W Gminie Pięczęno przyrost naturalny na 1000 ludności w badanym okresie był ujemny, a jego wartości ulegały wahaniom. W najlepszej sytuacji Gmina była w 2019 r., gdy wskaźnik ten wynosił -1,61. W pozostałych latach wskaźnik przyjmował wartości niższe. W 2021 r. przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie wynosił -9,31.

Zarówno Gmina Pięczęno, jak i pozostałe omawiane jednostki administracyjne, charakteryzowały się w latach 2016-2021 większą liczbą zgonów niż urodzeń, czyli ujemnym przyrostem naturalnym.

Tabela przedstawia saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Pięczęno na przestrzeni lat 2016-2021. Warto zaznaczyć, że statystyki dotyczące migracji nie muszą odzwierciedlać stanu rzeczywistego, gdyż w wielu przypadkach osoby, które zmieniają miejsce zamieszkania, nie zmieniają jednocześnie oficjalnego miejsca zameldowania, a więc ich migracja nie wpływa na statystyki.

Tabela 9 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
saldo migracji ogółem	-47	-54	-63	-46	-56	-55
saldo migracji ogółem na 1000 ludności	-7,3	-8,5	-10,0	-7,4	-9,6	-9,6
saldo migracji wewnętrznych	-46	-54	-65	-48	-56	-56

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	-7,2	-8,5	-10,4	-7,7	-9,7	-9,8
saldo migracji zagranicznych	-1	0	2	2	0	1
saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności	-0,16	0,00	0,32	0,32	0,00	0,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 9.11.2022)

W latach 2016-2021 w Gminie występowało ujemne saldo migracji ogółem, co jest sytuacją niekorzystną. Konieczne są zatem działania w kierunku przyciągnięcia nowych mieszkańców, ale również zatrzymania obecnych.

Ujemne saldo dotyczyło migracji wewnętrznych w całym badanym okresie oraz migracji zagranicznych w 2016 r. W latach 2017-2021 migracje zagraniczne przyjmowały wartości dodatnie.

Na ruch migracyjny w Gminie Pięńno składa się kilkadziesiąt zameldowań i wymeldowań rocznie. To jak kształtowały się w latach 2016-2021 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 10 Stan zameldowań i wymeldowań w Gminie Pięńno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
zameldowania ogółem	41	41	59	65	48	63
zameldowania z miast	13	29	26	23	20	28
zameldowanie ze wsi	27	12	31	39	28	34
zameldowania z zagranicy	1	0	2	3	0	1
wymeldowania ogółem	88	95	122	111	104	118
wymeldowania do miast	70	61	78	78	72	70

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
wymeldowania na wieś	16	34	44	32	32	48
wymeldowania za granicę	2	0	0	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022)

W analizowanym okresie wzrosła zarówno liczba zameldowań, jak i wymeldowań w Gminie. W przypadku zameldowań większa liczba osób przybyła z innego miasta niż z obszaru wiejskiego. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku wymeldowań – więcej osób wyprowadziło się do miast niż na wieś.

1.2 Edukacja

Do kompetencji gmin w zakresie realizacji zadań oświatowych, zgodnie z ustawą Prawo oświatowe, należy przede wszystkim zakładanie i prowadzenie:

- publicznych przedszkoli (włącznie z przedszkolami z oddziałami specjalnymi i integracyjnymi),
- przedszkoli integracyjnych i specjalnych,
- innych form wychowania przedszkolnego,
- szkół podstawowych (włącznie ze szkołami z oddziałami specjalnymi i integracyjnymi),
- szkół podstawowych integracyjnych.

Gmina Pięczęno jest organem prowadzącym dla następujących placówek:

- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Pięczęnie,
- Szkoły Podstawowej w Lechowiu.

Z dniem 31 sierpnia 2022 r. w Gminie Pięczęno zlikwidowana została Szkoła Podstawowa w Pakoszach oraz Szkoła Podstawowa w Piotrowcu. Celem likwidacji była konieczność dopasowania sieci szkół prowadzonych przez Gminę do realnych potrzeb wynikających z zachodzących zmian demograficznych.

Tabela przedstawia stan przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Pięńno w latach 2016-2020.

Tabela 11 Wychowanie przedszkolne w Gminie Pięńno w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym ogółem	151	133	135	130	135
liczba dzieci w przedszkolach	120	102	110	113	120
liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych	34	33	30	22	17
liczba dzieci w wieku przedszkolnym	237	207	197	186	194
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	63,7	64,3	68,5	69,9	69,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 23.09.2022)

W analizowanym okresie zmalała zarówno liczba dzieci w wieku przedszkolnym, jak i liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wzrósł natomiast odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące edukacji na poziomie podstawowym w Gminie Pięńno w latach 2016-2020.

Tabela 12 Edukacja podstawowa w Gminie Pięńno w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
liczba szkół	4	4	4	4	4
liczba oddziałów	26	31	36	37	36
liczba uczniów	314	364	403	411	385

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 23.09.2022)

W latach 2016-2020 liczba szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Pięńno nie zmieniła się. Wzrosła natomiast liczba oddziałów w szkołach podstawowych oraz liczba uczniów, na co wpływ miała zapewne reforma oświatowa.

Współczynnik skolaryzacji brutto stanowi relację liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby osób w grupie wiekowej odpowiadającej temu poziomowi. Oblicza się go w celu oceny aktywności edukacyjnej mieszkańców danej jednostki. W przypadku edukacji na poziomie podstawowym jego wartość powinna być zbliżona do 100% ze względu na jej obowiązkowy charakter.

Tabela przedstawia współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Pieniężno w porównaniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski w latach 2016-2020.

Tabela 13 Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Pieniężno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Pieniężno	87,47	86,05	83,96	85,62	83,33
powiat braniewski	89,36	88,62	87,22	87,82	86,59
województwo warmińsko-mazurskie	93,00	91,24	91,25	90,93	91,03
Polska	96,62	95,24	95,46	95,13	95,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 23.09.2022)

Wartość współczynnika skolaryzacji brutto w Gminie Pieniężno w latach 2016-2020 systematycznie malała z roku na rok. Co ważne, jest on niższy w porównaniu do powiatu, województwa i całego kraju. Ponadto, jego wartość poniżej 100% wskazuje, że najprawdopodobniej część dzieci zameldowanych w Gminie uczęszcza do szkół w innych jednostkach samorządowych.

Egzamin ósmoklasisty jest egzaminem obowiązkowym, sprawdzającym umiejętności oraz wiadomości uczniów klas ósmych w formie pisemnej. Nie jest określony minimalny wynik, jaki uczeń powinien uzyskać, dlatego egzaminu nie można nie zdać. Po raz pierwszy został przeprowadzony w roku szkolnym 2018/2019. Ósmoklasista przystępuje do egzaminu z trzech obowiązkowych przedmiotów, tj: języka polskiego, matematyki oraz języka obcego nowożytnego. Za jego organizację odpowiada Centralna Komisja Egzaminacyjna oraz Okręgowa Komisja Egzaminacyjna (w przypadku Gminy Pieniężno jest to OKE Łomża).

Tabela prezentuje, jak w latach 2019-2022 wypadały wyniki egzaminów ósmoklasisty, które uzyskali uczniowie szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Pięczęno w porównaniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski.

Tabela 14 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
	język polski			
Gmina Pięczęno	47	47	-	-
Pięczęno - obszar miejski	-	-	58	51
Pięczęno - obszar wiejski	-	-	60	57
powiat braniewski	55	50	58	55
województwo warmińsko-mazurskie	58	55	55	57
Polska	63	59	60	60
	matematyka			
Gmina Pięczęno	35	40	-	-
Pięczęno - obszar miejski	-	-	41	38
Pięczęno - obszar wiejski	-	-	53	53
powiat braniewski	37	36	40	52
województwo warmińsko-mazurskie	41	42	42	53
Polska	45	46	47	57
	język angielski			
Gmina Pięczęno	45	46	-	-
Pięczęno - obszar miejski	-	-	56	57
Pięczęno - obszar wiejski	-	-	58	51
powiat braniewski	52	45	56	63

	2019	2020	2021	2022
województwo warmińsko-mazurskie	54	50	50	63
Polska	59	54	66	67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CKE oraz OKE w Łomży (dostęp: 26.09.2022)

Analizując dane dotyczące egzaminów ósmoklasisty w Gminie Pieniężno można zauważyć, że uczniowie najwyższe wyniki z języka polskiego uzyskali w 2021 r. dla obszaru wiejskiego, z matematyki w roku 2021 i 2022 dla obszaru wiejskiego oraz z języka angielskiego w 2021 r dla obszaru wiejskiego.

1.3 Pomoc społeczna

W Gminie Pieniężno za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: MGOPS) w Pieniężnie. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ośrodek realizuje zadania własne gminy, własne o charakterze obowiązkowym oraz zlecone w zakresie pomocy społecznej.

Jednym z zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności przyznawanie i wypłacanie zasiłków - stałych, okresowych i celowych:

- Zasiłek stały wypłacany jest osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, w wypadku spełnienia kryterium dochodowego. Co istotne z zasiłku nie mogą skorzystać osoby, u których występuje zbieg prawa do zasiłku stałego oraz renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz dodatku przysługującego osobie samotnie wychowującej dziecko.
- Zasiłek okresowy stanowi świadczenie dla osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż kryterium ustawowe oraz o zasobach pieniężnych niezbędnych potrzeb życiowych.
- Zasiłek celowy przyznawany jest jednorazowo dla osób i rodzin w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb, jak na przykład zakup żywności, leków, opału i odzieży.

Tabela przedstawia liczbę rodzin, którym wypłacono świadczenia pieniężne w postaci powyższych zasiłków w Gminie Pieniężno w latach 2016-2021.

Tabela 15 Liczba świadczeń pieniężnych w postaci zasiłków wypłacanych mieszkańcom Gminy Pięczęno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
zasiłek stały	89	82	70	69	65	67
zasiłek okresowy	305	282	229	210	150	162
zasiłek celowy	21	13	14	10	12	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MGOPS w Pięczęnie za lata 2016-2021

Analiza danych dotyczących liczby wypłacanych zasiłków w Gminie Pięczęno wykazała ogólny spadek liczby wszystkich świadczeń w porównaniu do 2016 r. Dokładniejsze przyjrzenie się danym pozwoliło stwierdzić, że w przypadku zasiłku stałego oraz zasiłku okresowego występował stały spadek do 2020 r., a następnie niewielki wzrost w następnym roku. Natomiast w odniesieniu do zasiłku celowego liczba wypłacanych świadczeń malała do 2019 r., a następnie rosła.

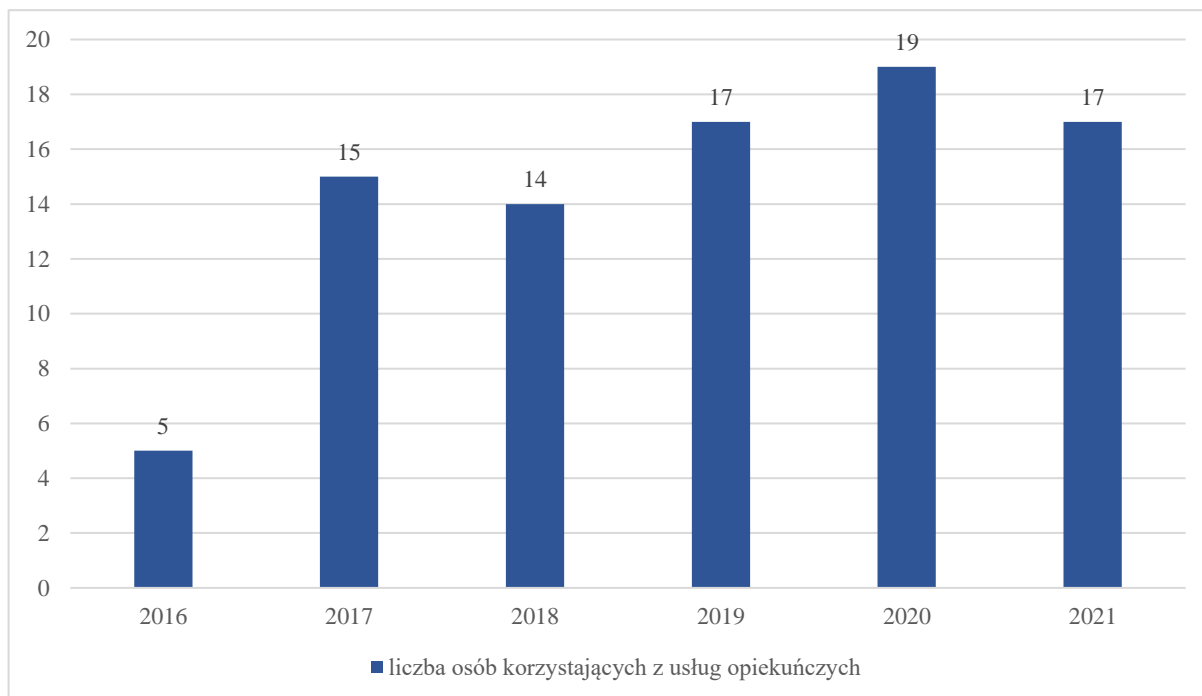
Kolejnym obligatoryjnym zadaniem własnym gminy jest świadczenie usług opiekuńczych, w celu zaspokajania codziennych, podstawowych potrzeb życiowych osób starszych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych, wymagających wsparcia i pomocy oraz pielęgnacji, a także możliwości pozostawiania podopiecznego, jak najdłużej w jego miejscu zamieszkania i w lokalnym środowisku. Usługi te obejmują przede wszystkim opiekę higieniczną, przygotowywanie posiłków i pomoc w ich spożywaniu, organizowanie wizyt lekarskich, realizacja recept oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Świadczone są przez opiekunki środowiskowe.

Co istotne od 2018 r. realizowany jest Program Opieka 75+, który funkcjonuje również w Gminie Pięczęno. Jego założeniem jest zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz do specjalistycznych usług opiekuńczych osobom samotnym oraz pozostającym w rodzinach w wieku powyżej 75 roku życia.

Wykres przedstawia liczbę osób korzystających z usług opiekuńczych oraz jednocześnie objętych Programem Opieka 75+ w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.

Wykres 2 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MGOPS w Pięczęnie za lata 2016-2021

Analiza danych obejmujących swoim zakresem świadczenie usług opiekuńczych wykazała wzrost liczby osób korzystających ze wspomnianych usług do 2020 r., a następnie ich spadek. Ze względu na występowanie zjawiska starzenia się społeczeństwa na obszarze Gminy Pięczęno istotna jest kontynuacja działań związanych z opieką nad osobami starszymi.

Następnym zadaniem własnym gminy jest kierowanie mieszkańców do domów pomocy społecznej i ponoszenie opłat za ich pobyt w tym domu (jeśli dany mieszkaniec albo jego bliscy nie wywiązują się z tego obowiązku). Należy zaznaczyć, że powyższa forma pomocy stanowi rozwiązanie ostateczne, możliwe jedynie w przypadku wykorzystania pozostałych możliwości wsparcia.

Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w zakresie i formach dostosowanych do indywidualnych potrzeb podopiecznych.

Zgodnie ze sprawozdaniami z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pięczęnie za lata 2016-2021 w domu pomocy społecznej przebywały średnio 4 osoby. Koszt pobytu tych osób ponoszony był przez Gminę.

Na podstawie ustawy o pomocy społecznej gmina ma obowiązek udzielania schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym. Osoby bezdomne kierowane są do schronisk. Z pomocy takiej w latach 2016-2021, zgodnie ze sprawozdaniami z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pięczęnie, skorzystało łącznie 28 osób. Można zatem uznać, że kwestia bezdomności nie jest powszechnym zjawiskiem i nie stanowi problemu w Gminie Pięczęno.

Jednym z zadań własnych samorządu gminnego jest również dożywianie mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, uczniów, osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych, niepełnosprawnych i bezrobotnych. Gmina realizuje to zadanie w ramach programów rządowych.

We wcześniejszym okresie był to Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020, który został ustanowiony uchwałą nr 221 Rady Ministrów z 10 grudnia 2013 r. Został on jednak zastąpiony na mocy uchwały nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. przez wieloletni program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W ramach obu programów MGOPS w Pięczęnie realizował zadanie gminy w zakresie dożywiania poprzez finansowanie posiłków dla dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych (wcześniej również w gimnazjach) oraz dla osób dorosłych przebywających w całodobowych ośrodkach wsparcia, a także poprzez wypłatę zasiłków celowych na dożywianie.

Powyższe zadanie Gmina Pięczęno realizuje również w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (dalej PO PŻ) 2014-2020, który jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Celem Programu jest udzielanie wsparcia osobom najbardziej potrzebującym w formie pomocy żywnościowej. Skierowany jest on do osób/rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, a przy tym nieprzekraczającym określonego progu dochodowego.

Tabela przedstawia liczbę osób objętych poszczególnymi programami dożywiania w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.

Tabela 16 Pomoc w zakresie dożywiania w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Programy rządowe – liczba dzieci	312	268	257	239	187	160
Programy rządowe – liczba dorosłych	-	-	-	7	7	5
Liczba zasiłków celowych na dożywianie	112	66	94	116	162	155
Program PO PŻ 2014-2020	852	774	787	776	758	713

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MGOPS w Pięczęnie za lata 2016-2021

Analiza danych na temat liczby osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania wykazała spadek zarówno w przypadku programów rządowych (czyli Pomoc państwa w zakresie dożywiania i Posiłek w szkole i w domu), jak i programu PO PŻ 2014-2020, co może wskazywać na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców. Warto jednak zaznaczyć, że duży spadek liczby dzieci korzystających z posiłków mógł wynikać z obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa i nauki zdalnej. Inaczej sytuacja wygląda w przypadku liczby zasiłków celowych na dożywianie, co w szczególności związane było ze wspomnianą pandemią, ponieważ w latach 2020-2021 rodzinom, których dzieci nie korzystały z dożywiania w szkole w związku z zawieszeniem działalności placówki przyznano zasiłki celowe na zakup żywności.

Jednym z zadań zleconych gminy jest wypłata świadczeń rodzinnych, która jest realizowana na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Zgodnie z jej treścią uprawnione osoby mogą otrzymać następujące wsparcie:

- **zasiłek rodzinny**

Przyznawany jest na dziecko do ukończenia 18 lat, w wieku powyżej 18 lat do 21 lat pod warunkiem kontynuowania nauki w szkole, do 24 lat, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej pod warunkiem, że ma

orzeczony umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności. Ponadto może być przyznany osobie uczącej się, jeśli uczy się w szkole lub szkole wyższej, ale nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.

- **świadczenie rodzicielskie**

Przysługuje osobom, które z powodu swojej sytuacji zawodowej nie mogą korzystać z urlopu macierzyńskiego, a więc osobom bezrobotnym, studentom oraz zatrudnionym na umowie o dzieło lub umowie zlecenia. Przysługuje niezależnie od dochodu w wysokości 1000 zł miesięcznie.

- **jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka**

Przysługuje ojcu lub matce dziecka, a także opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, pod warunkiem, że dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1922 zł. Ponadto warunkiem uzyskania świadczenia jest pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, którego nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko. Świadczenie wypłacane jest jednorazowo w kwocie 1000 zł.

- **zasilek pielęgnacyjny**

Przyznawany jest bez względu na osiągnięty dochód i stanowi częściowe pokrycie wydatków z powodu konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

- **świadczenie pielęgnacyjne**

Przysługuje w momencie, gdy dana osoba nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, pod warunkiem, że jego niepełnosprawność powstała nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, ale nie później niż do ukończenia 25 roku życia. Co istotne wsparcie to jest niezależne od dochodu.

- **specjalny zasilek opiekuńczy**

Przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, pod warunkiem, że nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Drugim

łącznym warunkiem jest konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczność stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 30 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, mieszkańcy mogą otrzymać zasiłek dla opiekuna. Stanowi on świadczenie dla osób, które z dniem 1 lipca 2013 r. utraciły prawo do świadczeń pielęgnacyjnych.

Tabela przedstawia liczbę wszystkich świadczeń rodzinnych wypłacanych w Gminie Pięńno w latach 2016-2021.

Tabela 17 Świadczenia rodzinne wypłacane mieszkańcom Gminy Pięńno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
zasiłek rodzinny	599	562	499	471	425	386
świadczenie rodzicielskie	50	28	24	21	21	22
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	45	44	33	38	34	35
zasiłek pielęgnacyjny	240	219	205	208	191	185
świadczenie pielęgnacyjne	24	23	24	59	86	108
specjalny zasiłek opiekuńczy	71	75	66	46	32	19
zasiłek dla opiekuna	64	54	43	25	19	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MGOPS w Pięńnie za lata 2016-2021

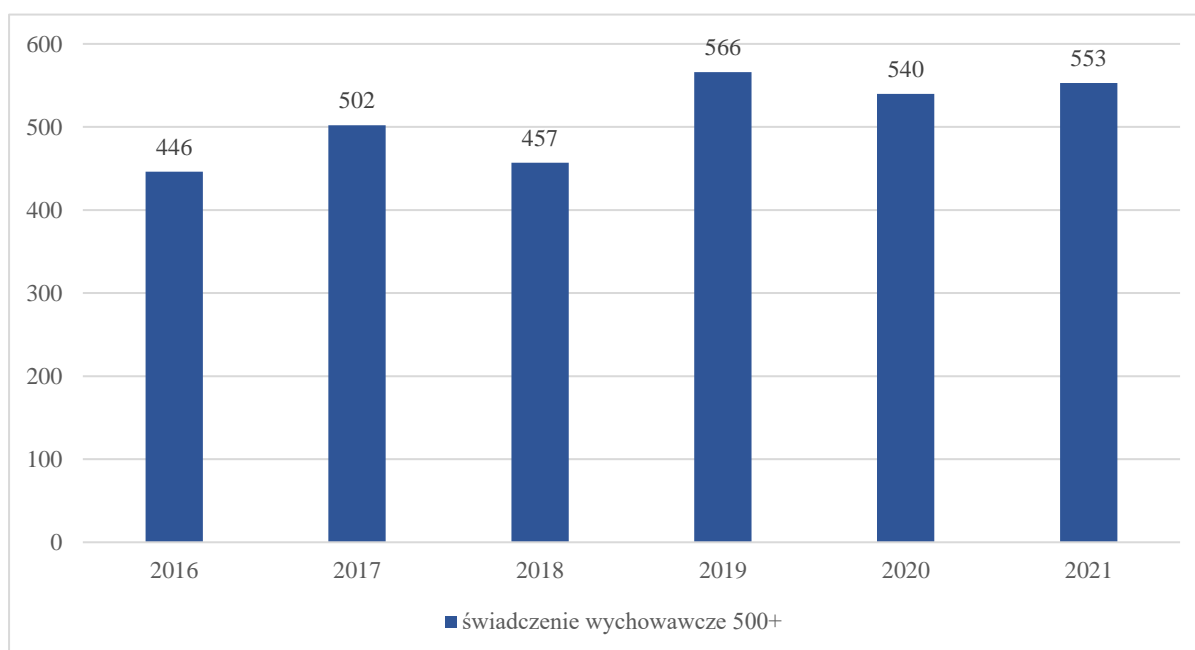

Analiza danych na temat liczby świadczeń rodzinnych ukazała, że w większości przypadków liczba beneficjentów zmalała w kilku ostatnich latach, co jest pozytywną sytuacją, ponieważ wskazuje na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców Gminy. Wzrost zauważalny jest jedynie w przypadku świadczenia pielęgnacyjnego, na co przede wszystkim wpływ miało zwiększeniu kręgu osób uprawnionych do jego otrzymania. Warto zaznaczyć, że systematyczny spadek liczby przyznawanych świadczeń wiąże się również z przekraczaniem kryterium dochodowego w wyniku corocznego wzrostu płacy minimalnej.

W ramach rządowego programu „Rodzina 500+” (który funkcjonuje od 2016 r.) uprawnione osoby mogą również korzystać z dodatkowego wsparcia finansowego. Przysługuje ono na dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia. Jest przyznawane matce lub ojcu albo opiekunowi faktycznemu lub prawnemu. Wniosek składany jest zgodnie z miejscem zamieszkania dziecka. Warto zaznaczyć, że od 1 lipca 2019 r. przysługuje ono na każde dziecko niezależnie od uzyskiwanego dochodu. Kwota świadczenia wynosi 500 zł. Co istotne od 1 stycznia 2022 r. za obsługę przyjmowania, rozpatrywania wniosków oraz wypłacania świadczeń odpowiedzialny jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Wykres przedstawia liczbę rodzin w Gminie Pięńno, którym przyznano świadczenie 500+ w latach 2016-2021.

Wykres 3 Świadczenie wychowawcze 500+ wypłacane mieszkańcom Gminy Pięńno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MGOPS w Pięńnie za lata 2016-2021

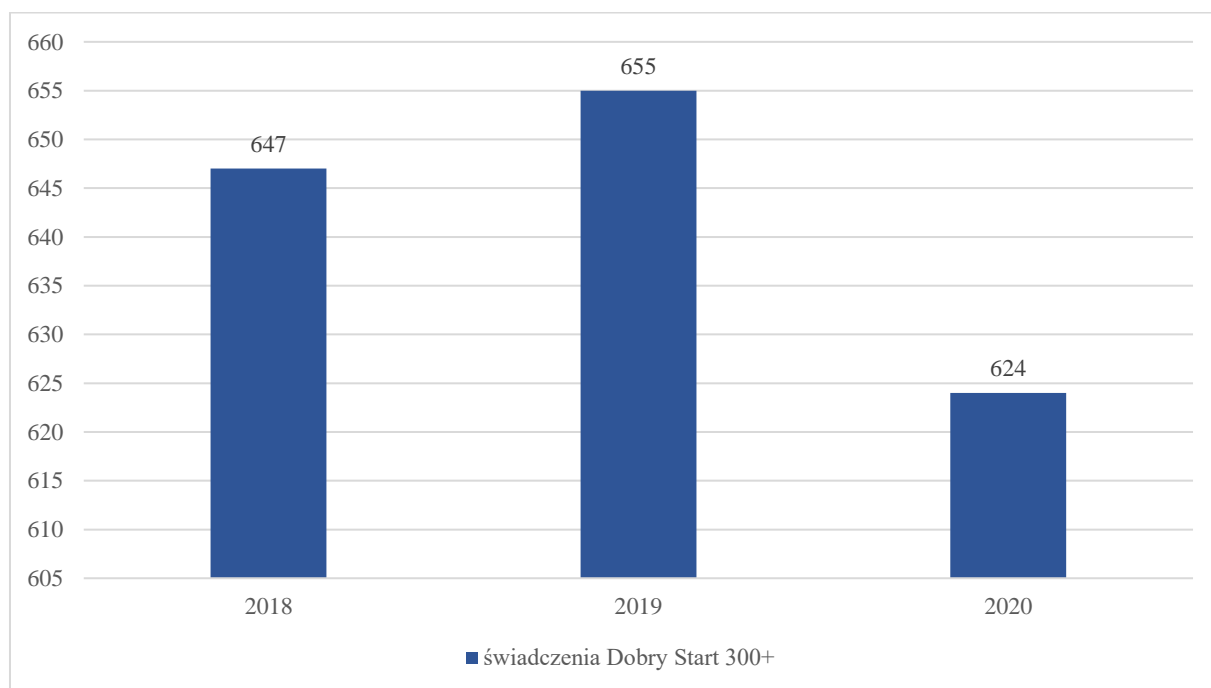

Analiza danych dotyczących liczby rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze w Gminie Pięczęno ukazała, że największy wzrost odnotowano w 2019 r., na co wpływ miała likwidacja kryterium dochodowego. Badając dane z całego okresu, warto zauważyć ich

MGOPS w Pięczęnie realizuje także Program „Dobry Start 300+” (który funkcjonuje od 2018 r.). W jego ramach wypłacane jest coroczne świadczenie na dziecko uczące się w szkole aż do momentu ukończenia przez nie 20 roku życia lub w przypadku uczących się dzieci z niepełnosprawnością do ukończenia 24 roku życia. Wsparcie to wynosi 300 zł i jest niezależne od uzyskiwanego dochodu.

Wykres przedstawia liczbę dzieci w Gminie Pięczęno, którym wypłacono świadczenie 300+ w latach 2018-2020.

Wykres 4 Świadczenie Dobry Start 300+ wypłacane mieszkańcom Gminy Pięczęno w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MGOPS w Pięczęnie za lata 2018-2020

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina ma obowiązek opracowania i realizacji trzyletniego programu wspierania rodziny. W związku z tym w 2020 r. na mocy uchwały nr XVI/106/20 Rady Miejskiej w Pięczęnie z dnia 27 lutego 2020 r. przyjęto Program Wspierania Rodziny dla Gminy Pięczęno na lata 2020-2022.

Celem głównym Programu jest wspieranie rodzin z terenu Miasta i Gminy Pięńżno w wypełnianiu swoich funkcji, a zwłaszcza związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również edukacja środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Z kolei celami szczegółowymi są:

- zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka: opiekuńczo-wychowawczych, bytowych, emocjonalnych, społecznych,
- zapobieganie powstawaniu oraz rozwiązywanie już istniejących sytuacji kryzysowych wymagających interwencji,
- wdrażanie programów edukacyjnych dotyczących wspierania rodziny i kreowanie prawidłowych postaw rodzicielskich.

Odbiorcami Programu są rodziny zamieszkałe na terenie Miasta i Gminy Pięńżno, a w szczególności:

- rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym,
- rodziny, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- rodziny, w których odebrano lub ograniczono władzę rodzicielską.

Program jest realizowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pięńżnie przy udziale następujących instytucji:

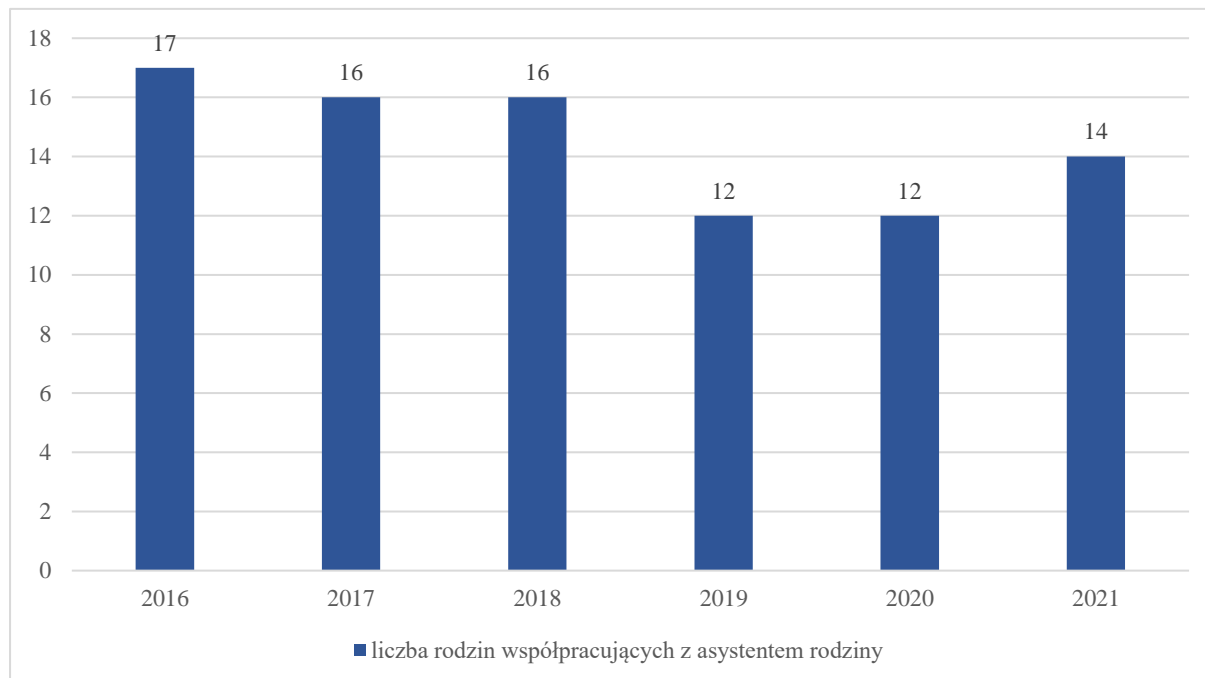
- Urząd Miejski w Pięńżnie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pięńżnie,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- Posterunek Policji w Pięńżnie,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje kościelne.

W ramach wsparcia rodziny MGOPS w Pięńżnie zatrudnia jednego asystenta rodziny. Do jego zadań należy między innymi udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów (socjalnych, psychologicznych, wychowawczych), podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, indywidualne spotkania z rodziną przeżywającą trudności. Liczba rodzin zamieszkujących

Gminę Pieniężno, z którymi w ostatnich latach współpracował asystent rodziny zmniejsza się, co przedstawia wykres.

Wykres 5 Liczba rodzin, które współpracowały z asystentem rodziny w Gminie Pieniężno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MGOPS w Pieniężnie za lata 2016-2021

Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny MGOPS w Pieniężnie realizuje wsparcie dla rodzin wielodzietnych w formie Karty Dużej Rodziny. Stanowi ona system ulg i zniżek oraz dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych (na utrzymaniu których jest minimum troje dzieci) niezależnie od ich dochodu. Dzięki niej rodziny mogą na przykład korzystać z tańszej oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, przejazdów kolejowych oraz wielu innych oferowanych przez instytucje państwowe czy przedsiębiorstwa prywatne. Ponadto mogą również obniżyć koszty zakupu paliwa, rachunków telefonicznych czy bankowych. Warto zaznaczyć, że od 2019 r. o Kartę mogą ubiegać się rodzice, którzy mają lub mieli kiedykolwiek na utrzymaniu minimum troje dzieci bez względu na ich wiek.

Na podstawie sprawozdań z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieniężnie za lata 2016-2021 można stwierdzić, że dzięki poszerzeniu zakresu beneficjentów liczba wydawanych kart znacznie się zwiększyła, co najbardziej było zauważalne właśnie w 2019 r. Od początku obowiązywania ustawy wydano łącznie 1069 kart dla 365 rodzin.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należą do kompetencji organów administracji rządowej i jednostek samorządów terytorialnych. Ich realizacja jest możliwa między innymi dzięki opracowywaniu gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Na podstawie uchwały nr XXIV/146/20 Rady Miejskiej w Pieniężnie z dnia 17 grudnia 2020 r. przyjęto Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.

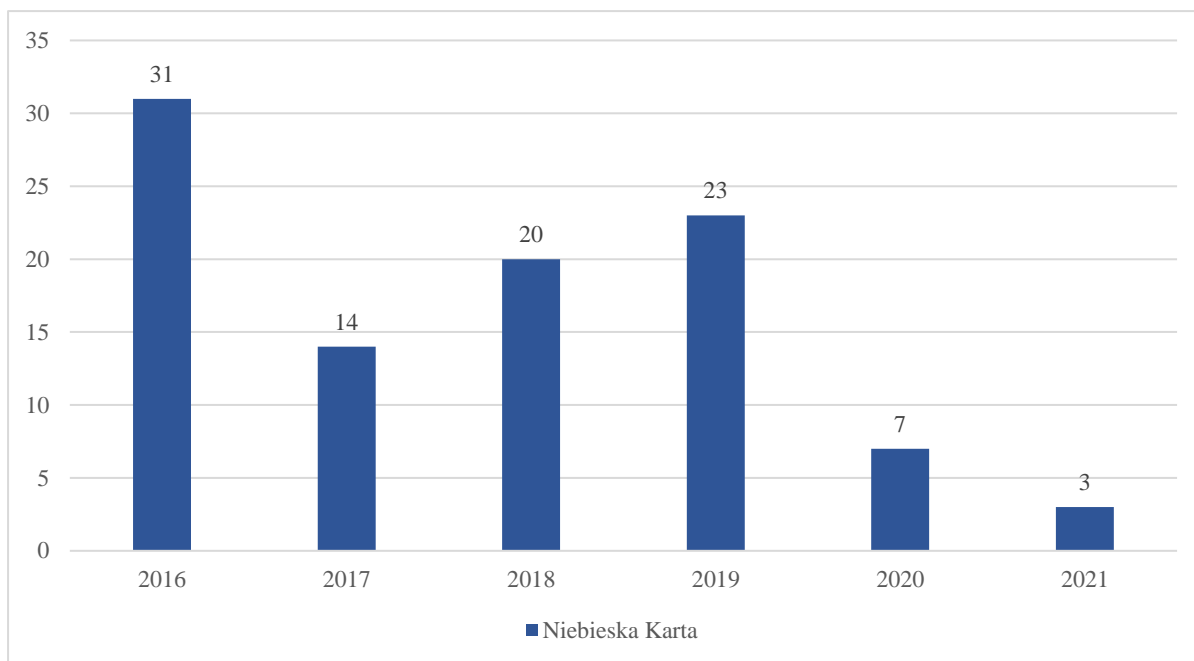
Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz ograniczanie jego rozmiarów i następstw na terenie Gminy Pieniężno. Z kolei celami szczegółowymi są:

- poszerzanie wiedzy w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- rozwój działań na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań w ramach Programu należą:

- Gmina/Urząd Miasta Pieniężno,
- Zespół Interdyscyplinarny w Pieniężnie,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieniężnie,
- Posterunek Policji w Pieniężnie,
- placówki oświatowe z terenu Gminy Pieniężno,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pieniężnie,
- służba zdrowia z terenu Gminy Pieniężno,
- kuratorzy i przedstawiciele sądownictwa,
- Stowarzyszenie Klubu Abstynentów „Starter”,

Jednym z instrumentów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskiej Karty”. Wykres przedstawia liczbę Niebieskich Kart, które wpłynęły do odpowiednich podmiotów działających w Gminie Pieniężno w latach 2016-2021.

Wykres 6 Procedura Niebieskiej Karty w Gminie Pięńno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MGOPS w Pięńno za lata 2016-2021

Analiza danych na temat liczby wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” wykazała znaczny spadek ilości zgłoszonych spraw w 2020 r.

Jednym z zadań własnych gminy jest prowadzenie polityki prorodzinnej. Objawem tego jest tworzenie i prowadzenie żłobków, klubów dziecięcych czy zatrudnianie opiekunów dziennych w celu sprawowania opieki nad dziećmi pomiędzy 20 tygodniem a 3 rokiem życia. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 opieka ta może przybrać formę żłobka, klubu dziecięcego, punktu opieki dziennej lub opieki przez nianię.

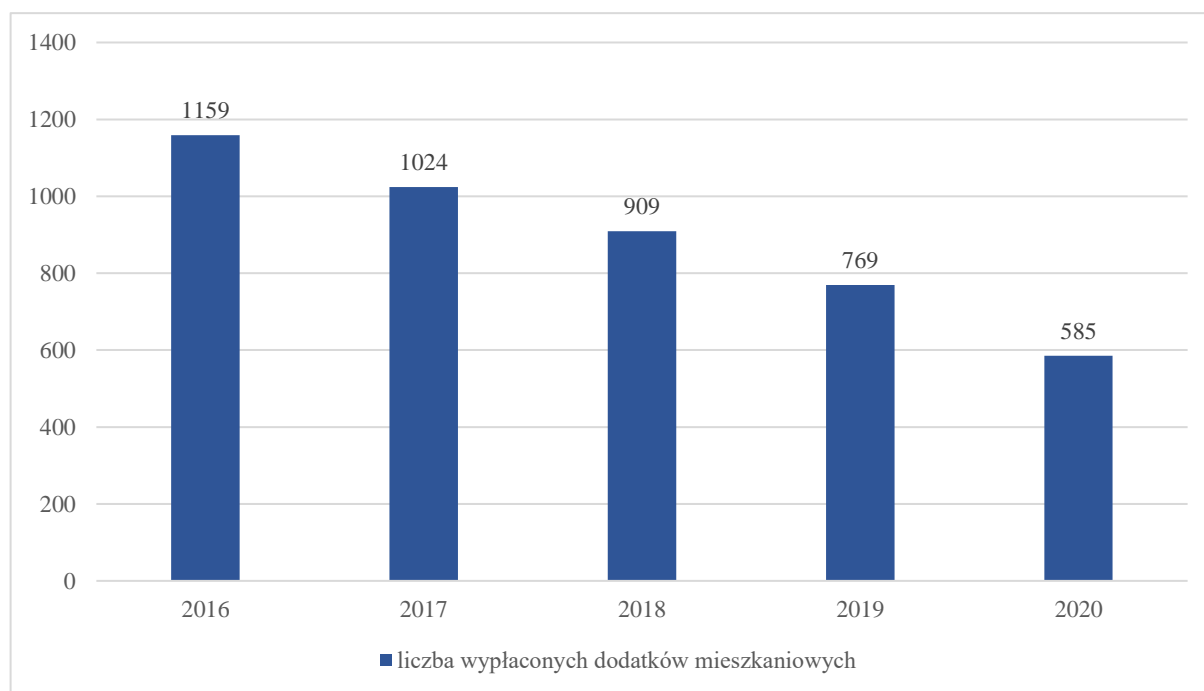
Zgodnie z informacjami dostępnymi na portalu Empatia w Gminie Pięńno nie funkcjonuje żaden żłobek, klub dziecięcy ani punkt opieki dziennej. Samorząd Gminy zamierza podjąć działania w tym zakresie.

Dodatek mieszkaniowy stanowi świadczenie pieniężne dla osób, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Osoby ubiegające się o takie wsparcie muszą spełniać określone przesłanki, a mianowicie: posiadanie określonej powierzchni normatywnej, w zależności od liczby członków gospodarstwa domowego, tytułu prawnego do zajmowanego lokalu mieszkalnego i osiągnięcie odpowiedniego dochodu.

Wykres przedstawia liczbę rodzin w Gminie Pięczęno, które otrzymały dodatek mieszkaniowy w latach 2016-2020.

Wykres 7 Dodatki mieszkaniowe wypłacane w Gminie Pięczęno w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 26.09.2022 r.)

Analiza danych dotyczących wypłacanych dodatków mieszkaniowych w Gminie ukazała spadek liczby świadczeń, co jest pozytywnym zjawiskiem, ponieważ może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej beneficjentów.

1.4 Ochrona zdrowia

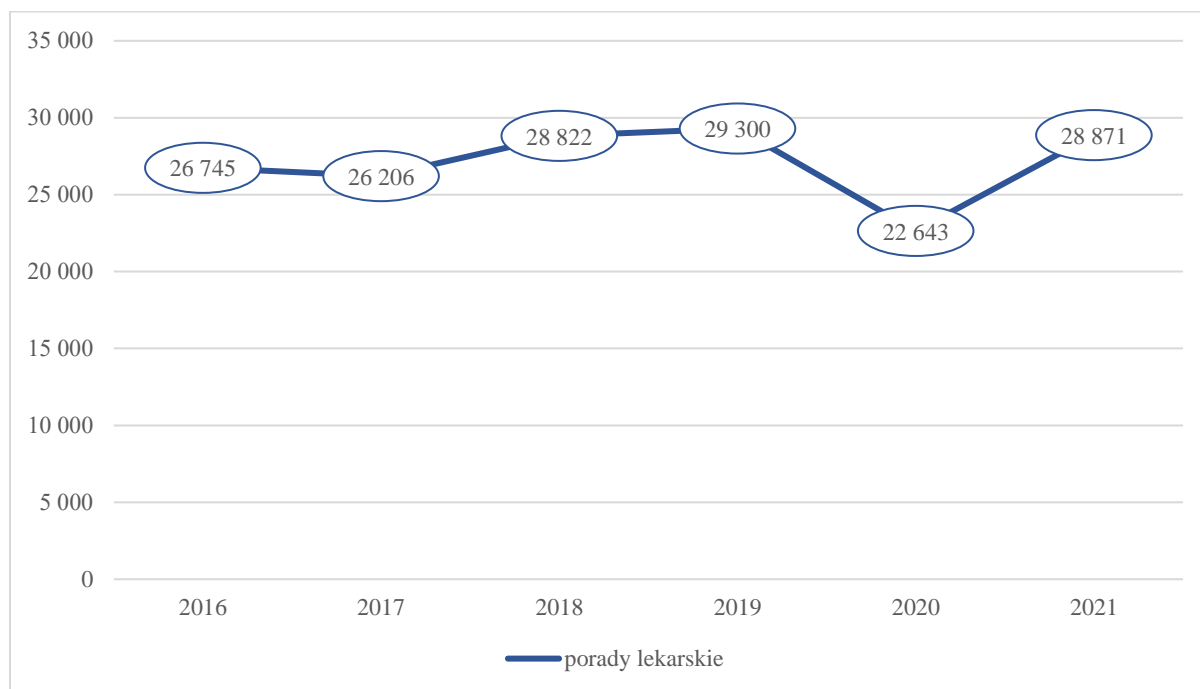
Na terenie Gminy Pięczęno funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICUS”. W ramach jednostki mieszkańcy Gminy mogą skorzystać z poradni lekarza POZ, poradni pielęgniarki POZ, poradni położnej POZ, pracowni fizjoterapii.

Na obszarze Gminy działa również Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Stacja Opieki „Caritas” oraz Oddział Pomocy Doraźnej Zespół Wyjazdowy Pięczęna.

Na wykresie przedstawiono liczbę porad lekarskich udzielanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.

Wykres 8 Porady lekarskie udzielane mieszkańcom Gminy Pięńno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 26.09.2022)

Analiza danych dotyczących liczby porad lekarskich wykazała ich największy spadek w 2020 r., co wynika zapewne utrudnionego dostępu do lekarzy w okresie pandemii koronawirusa i związanych z nią ograniczeń. Natomiast w 2021 r. zauważalny jest ponowny wzrost liczby porad, na co mogło mieć wpływ zniesienie obostrzeń dotyczących korzystania z opieki zdrowotnej, jak również wzrost zainteresowania teleporadami.

Na terenie Gminy zlokalizowane są 3 apteki. Należą do nich:

- Apteka Centralna,
- Apteka „Nowa”,
- Apteka im. Pasteur’a.

Na podstawie powyższych informacji należy stwierdzić, że dostęp do opieki zdrowotnej nie jest wystarczający, w szczególności w zakresie opieki specjalistycznej.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii. Gmina Pięńno realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkomanii w Gminie Pięńno na rok 2022, przyjęty uchwałą nr XXXV/226/22 Rady Miejskiej Pięńna z dnia 31 marca 2022 r.

Realizatorem Programu jest Gmina Pięczęno poprzez powołaną przez Burmistrza Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W celu realizacji Programu Gmina współpracuje z:

- Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pięczęnie,
- Zespołem Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- organizacjami pozarządowymi,
- Policją,
- szkołami,
- placówkami leczenia odwykowego,
- grupami samopomocowymi,
- placówkami podstawowej opieki zdrowotnej,
- Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Sądem Rejonowym -Wydział Rodziny i Nieletnich w Braniewie,
- kuratorami,
- Parafią Rzymskokatolicką w Pięczęnie oraz przedstawicielami kościoła,
- „Caritas” Archidiecezji Warmińskiej.

Głównym celem Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień oraz ograniczenie rozmiarów negatywnych skutków o charakterze rodzinnym, społecznym i zdrowotnym, związanych z używaniem środków odurzających, nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu, a także dalsze dążenie do zmiany obyczajów w tym zakresie.

1.5 Gospodarka mieszkaniowa

Zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, obowiązkiem gminy jest zapewnienie mieszkańcom lokali socjalnych i lokali zamienny oraz zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach. W związku z powyższym rada gminy może uchwalać:

- wieloletnie programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy,
- zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy,
- zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Pięńno w latach 2022-2026 wprowadzony został na mocy uchwały nr XXXIII/210/21 Rady Miejskiej w Pięńnie z dnia 23 grudnia 2021 r.

Zgodnie z Programem zasób mieszkaniowy Gminy Pięńno stanowi 121 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 5 321,35 m², w tym:

- 113 lokali w budynkach wielorodzinnych (o łącznej powierzchni 5 140,70 m²),
- 2 lokale chronione w budynku wspólnot mieszkaniowych (o łącznej powierzchni 39,10 m²),
- 6 lokali socjalnych (o łącznej powierzchni 141,55 m²).

Zgodnie z prognozą przedstawioną w Programie wielkość zasobu mieszkaniowego w latach 2022-2026 będzie się stopniowo zmniejszać, co jest wynikiem planowanej sprzedaży lokali mieszkalnych.

80% budynków, w których znajdują się lokale mieszkalne zostało wybudowanych przed 1945 r., w związku z czym istnieje potrzeba przeznaczenia w budżecie Gminy zwiększonych środków finansowych na remonty i modernizacje.

Tabela przedstawia dane dotyczące liczby budynków mieszkalnych w Gminie Pięńno w porównaniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski w latach 2016-2021.

Tabela 18 Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Pięńno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Pięńno	1 031	1 034	1 035	1 039	1 014	1 020
Pięńno - obszar miejski	277	280	281	283	287	289
Pięńno - obszar wiejski	754	754	754	756	727	731
powiat braniewski	5 556	5 611	5 633	5 702	5 644	5 716

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
województwo warmińsko- mazurskie	188 169	189 859	191 643	196 087	194 881	199 254
Polska	6 308 344	6 375 734	6 443 611	6 629 920	6 636 883	6 781 570

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 26.09.2022)

Analiza danych dotyczących budynków mieszkalnych znajdujących się na terenie Gminy wykazała wzrost do 2019 r., a następnie spadek i ponowny wzrost w 2021 r. Podobnie sytuacja kształtuje się dla powiatu braniewskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. W Polsce liczba budynków mieszkalnych wzrasta systematycznie w całym analizowanym okresie.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkań w Gminie Pieniężno w porównaniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski w latach 2016-2020.

Tabela 19 Liczba mieszkań w Gminie Pieniężno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Pieniężno	2 080	2 084	2 086	2 089	2 091
Pieniężno - obszar miejski	986	989	990	992	993
Pieniężno - obszar wiejski	1 094	1 095	1 096	1 097	1 098
powiat braniewski	14 274	14 367	14 409	14 451	14 517
województwo warmińsko- mazurskie	509 568	514 200	519 357	525 036	531 351
Polska	14 272 010	14 439 777	14 615 112	14 812 774	15 015 333

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 26.09.2022)

W analizowanym okresie widoczny jest wzrost liczby mieszkań w każdej z omawianych jednostek administracyjnych.

Tabela przedstawia dane dotyczące przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań zlokalizowanych w Gminie Pięczęno w porównaniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz całego kraju w latach 2016-2020.

Tabela 20 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Pięczęno	71,2	71,3	71,5	71,6	71,6
Pięczęno - obszar miejski	66,2	66,3	66,4	66,5	66,5
Pięczęno - obszar wiejski	75,8	75,9	76,1	76,1	76,3
powiat braniewski	66,6	66,9	67,0	67,1	67,3
województwo warmińsko-mazurskie	68,3	68,5	68,7	68,9	69,0
Polska	73,8	74,0	74,2	74,4	74,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 26.09.2022)

W Gminie Pięczęno przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań jest wyższa niż średnie dla powiatu braniewskiego i województwa warmińsko-mazurskiego. Natomiast w porównaniu do Polski wartości osiągnięte przez Gminę są niższe. Mieszkania budowane na obszarach wiejskich to w zdecydowanej większości domy jednorodzinne, stąd też ich większa powierzchnia użytkowa, co widoczne jest w prezentowanych danych z podziałem na obszar miejski i wiejski.

1.6 Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Pięczęno odpowiedzialni są dzielnicowi z Posterunku Policji w Pięczęnie, którzy swoim działaniem obejmują dwa rejony: rejon miasto Pięczęno oraz rejon gmina Pięczęno.

Na obszarze Gminy Pięńno funkcjonują również 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Należą do nich:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Pięńnie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Plutach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kierpajnach Wielkich,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lechowie.

Ochotnicza Straż Pożarna w Pięńnie włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej działają w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej oraz ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych. Do ich najważniejszych zadań należy gaszenie i zapobieganie pożarom oraz wspieranie Jednostek Państwowej Straży Pożarnej podczas akcji przeciwpożarowych i ratowniczych. Zadaniem strażaków OSP jest również informowanie społeczeństwa o realnych zagrożeniach pożarowych lub ekologicznych oraz instruowanie ludności co do postępowania w sytuacjach kryzysowych.

W tabeli przedstawiono miejscowe zagrożenia w Gminie Pięńno w latach 2018-2021 uszeregowane według rodzaju. W 2021 r. miało miejsce 106 zdarzeń odnotowanych przez jednostki OSP, co było znacznym wzrostem w stosunku do roku poprzedniego. W analizowanym okresie największy udział miały zdarzenia spowodowane silnymi wiatrami.

Tabela 21 Miejscowe zagrożenia w Gminie Pięńno w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
ogółem	77	76	59	106
silne wiatry	37	35	32	61
opady śniegu	2	1	0	1
opady deszczu	0	10	3	2
w komunikacji	12	17	12	21
medyczne	5	5	10	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.09.2022)

W zakresie bezpieczeństwa Gmina Pięczęno realizuje również Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta i Gminy Pięczęno na rok 2022, przyjęty uchwałą nr XXXV/228/2022 Rady Miejskiej w Pięczęnie z dnia 31 marca 2022 r. Celem Programu jest:

- zapewnienie opieki nad zwierzętami bezdomnymi,
- zapobieganie bezdomności zwierząt na terenie Miasta i Gminy Pięczęno,
- zmniejszenie populacji bezdomnych zwierząt.

W ramach Programu realizowane są następujące zadania:

- zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,
- opieka nad wolno żyjącymi kotami w tym ich dokarmianie,
- odławianie bezdomnych zwierząt,
- obowiązkowa sterylizacja i kastracja zwierząt w schronisku dla zwierząt,
- poszukiwanie nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt,
- usypianie ślepych miotów,
- zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt,
- wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich,
- plan znakowania zwierząt w gminie,
- finansowanie.

1.7. Kultura, sport i rekreacja

Zgodnie z Rejestrem Instytucji Kultury, samorządowymi instytucjami kultury na terenie Gminy Pięczęno są:

- Miejska Biblioteka w Pięczęnie,
- Miejski Dom Kultury w Pięczęnie.

Biblioteka w Gminie Pięczęno istnieje od 1949 r. Natomiast w obecnej formie jako samodzielna biblioteka publiczna, pod nazwą Miejska Biblioteka z siedzibą w Pięczęnie funkcjonuje od 2004 r. Uchwałą nr XII/55/03 Rady Miejskiej w Pięczęnie z dnia 30 października 2003 r. została wydzielona ze struktur Centrum Oświaty, Kultury i Sportu

w Pięczęnie. Biblioteka otrzymała wówczas dodatkową powierzchnię lokalową na „czytelnię internetową” i galerię biblioteczną.

Głównym zadaniem Biblioteki jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych oraz stymulowanie, rozwijanie i zaspakajanie zróżnicowanych potrzeb czytelniczych, oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców.

Biblioteka posiada wypożyczalnię, czytelnię z księgozbiorem podręcznym, czytelnię internetową oraz galerię, która obsługuje czytelników z terenu Gminy Pięczęno.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Główny Urząd Statystyczny, pod koniec 2021 r. Biblioteka dysponowała księgozbiorem w ilości 109 950 woluminów.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące działalności Miejskiej Biblioteki w Pięczęnie w latach 2018-2021.

Tabela 22 Działalność Miejskiej Biblioteki w Pięczęnie w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
liczba zarejestrowanych użytkowników	959	938	742	819
liczba odwiedzin rzeczywistych	19 896	19 378	9 573	11 563
liczba odwiedzin wirtualnych	74 626	125 956	92 887	68 910
liczba wypożyczeń na zewnątrz biblioteki	15 893	15 220	15 788	13 157

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy Pięczęno za lata 2018-2021 oraz danych Miejskiej Biblioteki w Pięczęnie

W 2020 r. widoczny jest znaczny spadek liczby zarejestrowanych użytkowników oraz liczby odwiedzin rzeczywistych, co zapewne spowodowane było pandemią koronawirusa. W związku z czym Biblioteka funkcjonowała wówczas w reżimie sanitarnym. W okresie całkowitego zawieszenia działalności na mocy decyzji Rady Ministrów (od 12 marca do 4 maja oraz od 9 listopada do 29 listopada 2020 r.) nie udostępniano zbiorów na zewnątrz ani nie przyjmowano zwrotów. W pozostałym czasie Instytucja funkcjonowała w ograniczonym zakresie: książki zwracane pozostawały w kwarantannie, udostępnianie odbywało się bez wolnego dostępu do półek, książki z czytelni udostępniano do domu.

Miejska Biblioteka w Pięńnie pełni również ważną rolę jako instytucja kulturalna organizując imprezy czytelnicze, konkursy poetyckie, wystawy historyczne, wystawy malarstwa i rzeźby, prowadzi lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży i jest również współorganizatorem imprez o zasięgu międzynarodowym.

W 2021 r. zorganizowano łącznie 89 wydarzeń kulturalnych, w których uczestniczyło 4 032 osoby. Były to m.in. spotkania Klubu DKK, w tym jeden wyjazd integracyjny do muzeum i kina, spotkania w ramach „Klubu Pasjonatki”, spotkania ARTgrupy, spotkania Klubu Podróżnika, spotkania w ramach „Bajkowej Biblioteki”, spotkania autorskie, spotkania z psychologiem, spotkania z „Teatru przy stoliku”, spotkania „Wakacje z biblioteką”, wystawy, eskpozycje.

Miejski Dom Kultury funkcjonuje od 1977 r. Celem jego działalności jest stymulowanie oraz rozwój aktywnego oraz kreatywnego uczestnictwa mieszkańców Gminy w kulturze.

Dom Kultury zapewnia dzieciom i młodzieży wypoczynek podczas ferii zimowych oraz wakacji, organizuje szereg imprez rekreacyjnych, swoim patronatem obejmuje również świetlice wiejskie.

W ramach działalności Miejskiego Domu Kultury organizowane są imprezy o charakterze lokalnym i ponadlokalnym. Do wydarzeń realizowanych przez Dom Kultury należą m.in.: obchody Gminnego Dnia Babci i Dziadka, Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych, Gminny Piknik Rodzinny, dożynki gminne, Gminny Dzień Seniora, obchody Święta Niepodległości, Jarmark Bożonarodzeniowy.

Obecnie przy Miejskim Domu Kultury funkcjonują:

- sekcja plastyczna dla dzieci „Kreatywny artysta”,
- sekcja modelarni,
- zajęcia taneczne dla dzieci i młodzieży HIP HOP DANCE,
- zajęcia taneczne LATINO SOLO dla pań,
- zajęcia nauki gry na gitarze i saksofonie dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- joga,
- zajęcia fizjoterapii na zdrowy kręgosłup,
- zumba,
- Klub Seniora Stokrotka.

W Gminie znajduje się również Muzeum Misyjno-Etnograficzne, które mieści się w budynku klasztoru i Misyjnego Seminarium Duchownego Werbistów w Pieniężnie. Muzeum oferuje najbogatszą i najlepiej opracowaną kościelną kolekcję misyjno-etnograficzną w Polsce. Znajdują się w nim przedmioty związane z kulturą, religią i obyczajami krajów misyjnych, w których pracują polscy zakonnicy. Zaprezentowany jest dorobek duchowy i materialny ludów: Chin, Japonii, Filipin, Indii, Indonezji, Papui Nowej Gwinei oraz krajów Afryki i Ameryki Łacińskiej

Zgodnie z rejestrem zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego w Gminie Pieniężno zlokalizowane są następujące zabytki:

- Na obszarze miejskim:
 - miejskie mury obronne,
 - Kościół szpitalny pw. św. Jakuba i Rocha,
 - układ urbanistyczny – założenia urbanistyczne Starego Miasta w obrębie murów miejskich wraz z zabudową,
 - budynek dawnego młyna,
 - Ratusz,
 - Zamek Kapituły,
 - wieża po kościele ewangelickim,
 - Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła,
 - budynek mieszkalny – Plebania,
- Na obszarze wiejskim:
 - Zespół folwarku z dworem i parkiem w miejscowości Kierpajny Wielkie,
 - Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w miejscowości Lechowo,
 - Kościół pw. św. Mikołaja wraz z cmentarzem przykościelnym miejscowości Łajsy,
 - Kościół pw. św. Jana Chrzciciela wraz z cmentarzem przykościelnym w miejscowości Piotrowiec,
 - Kościół pw. św. Wawrzyńca wraz z cmentarzem przykościelnym w miejscowości Pluty,
 - Kościół pw. św. Antoniego wraz z wyposażeniem w miejscowości Radziejewo.

Obiektami składającymi się na infrastrukturę sportową w Gminie Pieniężno są:

- Kompleks boisk sportowych Orlik 2012 w Pieniężnie,

- Otwarta Strefa Aktywności w Pięczęnie,
- Otwarta Strefa Aktywności w Sawitach.

Na kompleksie boisk sportowych Orlik 2012 odbywają się m.in. zajęcia dla wszystkich grup wiekowych prowadzone przez animatorów przez cały rok kalendarzowy, wakacyjne zajęcia rekreacyjno-sportowe, które skierowane są do wszystkich chętnych dzieci oraz treningi KS Wąsza.

Na terenie Gminy Pięczęno działają trzy kluby sportowe. Są to: Klub Sportowy „Wąsza” w Pięczęnie, Uczniowski Klub Sportowy „UKS Lechowo” oraz Uczniowski Klub Sportowy „Daglezja”.

Przez Gminę Pięczęno przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Szlak Kopernikowski,
- Spacerkiem po Gminie Pięczęno:
 - Trasa 1: Stadion Leśny – Most – „Rezerwat Doliny Rzeko Wąszy” – ścieżka dydaktyczna – Wojnity (długość trasy 17 km),
 - Trasa 2: Pięczęno – Kurhan i Grodzisko – Muzeum Misyjne – Kierpajny Wielkie – Glebiska – Jezioro Taftowo (długość trasy 25 km),
 - Trasa 3: Pięczęno – Skansen Maszyn Rolniczych – Łajsy – Galeria Łajcówka – Szlak Bobrowy – Lechowo – Borowiec – Radziejewo – Pięczęno (długość trasy 37 km),
 - Trasa 4: Pięczęno – Łoźnik – Pluty – Pięczęno,
- Szlak „Tropami zaginionej krainy Wewa” – szlak zielony,
- Szlak „Z biegiem Wąszy” – szlak niebieski.

Punkt Informacji Turystycznej zlokalizowany jest w budynku Urzędu Miejskiego w Pięczęnie.

1.8. Aktywność społeczna

O poziomie aktywności społecznej mieszkańców gminy świadczy w szczególności udział w wyborach samorządowych i związany z nim wskaźnik frekwencji wyborczej. Pokazuje on, jak dana społeczność lokalna jest zaangażowana w wybór władz lokalnych i regionalnych. W Polsce w ramach wyborów samorządowych dokonuje się wyłonienia

członków następujących organów jednostek samorządu terytorialnego: sejmików województwa, rad powiatów, rad gmin oraz jednoosobowych organów wykonawczych gmin – wójtów, burmistrzów, prezydentów miast.

Kolejne tabele przedstawiają udział mieszkańców Gminy Pieniężno w wyborach samorządowych w 2018 r. w porównaniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz całego kraju.

Tabela 23 Wybory na wójta/burmistrza/prezydenta gminy/miasta w 2018 r. w Gminie Pieniężno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy ogółem	frekwencja wyborcza
I tura wyborów			
Gmina Pieniężno	5 311	2 915	54,89
powiat braniewski	33 386	18 843	56,44
województwo warmińsko-mazurskie	1 124 389	579 704	51,56
Polska	30 115 896	16 534 085	54,90
II tura wyborów			
Gmina Pieniężno	0	0	0,00
powiat braniewski	21 269	10 270	48,29
województwo warmińsko-mazurskie	513 284	238 161	46,40
Polska	9 523 401	4 650 111	48,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.09.2022 r.)

Tabela 24 Wybory do rady gmin i rady miast w miastach na prawach powiatu w 2018 r. w Gminie Pieniężno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy ogółem	frekwencja wyborcza
Gmina Pieniężno	5 311	2 915	54,89
powiat braniewski	31 763	18 174	57,22
województwo warmińsko-mazurskie	1 101 118	568 883	51,66
Polska	29 095 469	16 041 203	55,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.09.2022 r.)

Tabela 25 Wybory do rady powiatów w 2018 r. w Gminie Pieniężno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy ogółem	frekwencja wyborcza
Gmina Pieniężno	5 311	2 917	54,92
powiat braniewski	33 484	18 871	56,36
województwo warmińsko-mazurskie	900 962	461 926	51,27
Polska	20 471 882	11 184 814	54,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.09.2022 r.)

Tabela 26 Wybory do sejmików województw w 2018 r. w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy ogółem	frekwencja wyborcza
Gmina Pięczęno	5 311,0	2 917	54,92
powiat braniewski	33 635,0	18 927	56,27
województwo warmińsko-mazurskie	1 126 941,0	580 208	51,49
Polska	30 170 012,0	16 545 490	54,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.09.2022 r.)

Podsumowując wszystkie dane dotyczące frekwencji wyborczej w Gminie Pięczęno można zauważyć, że w odniesieniu do Gminy w każdym wypadku była wyższa niż w województwie, a także w większości przypadków równa lub wyższa niż w Polsce (poza wyborami do rad gmin). Oznacza to, że poziom aktywności mieszkańców jest na zadowalającym poziomie. Ponadto należy podkreślić, że burmistrz Gminy Pięczęno został wybrany w I turze, co można uznać za pozytywne zjawisko.

Innym przejawem aktywności społecznej jest zrzeszanie się mieszkańców, wynikające z naturalnej ludzkiej potrzeby. Jej realizacja na poziomie administracyjnym jest możliwa dzięki organizacjom pozarządowym. Są to podmioty, które nie są organami ani jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Na terenie Gminy Pięczęno funkcjonują następujące organizacje pozarządowe (stan na 27.09.2022 r.):

- Stowarzyszenie Przyjaciół Pięczęna,
- Stowarzyszenie „Wewa”,
- Stowarzyszenie „Ziemia Wierzbicka”,
- Stowarzyszenie Pakosze=Brzostki Razem,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Radziejewa,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Kajnit,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Lechowa „Lechowianie”,

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Różaniec – „Różany Ogród”,
- Stowarzyszenie „Patronimia Sawity”,
- Stowarzyszenie Zdrowa Rodzina,
- Stowarzyszenie „Edukacja i Rozwój”,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Kierpajny Wielkie „Euroster”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły,
- Stowarzyszenie „Sabat XXI”,
- Stowarzyszenie „Kalos Kagathos – Pięknym i Dobrym”,
- Stowarzyszenie Użytkowników Kotłowni na Słomę „Szansa”,
- Katolickie Stowarzyszenie „Dom na Skraju” w Pięńnie,
- Fundacja Lokalna Grupa Działania Partnerstwo dla Warmii,
- Werbistowska Fundacja Misyjna,
- Samorządowe Forum Pięńno,
- Uczniowski Klub Sportowy „UKS Lechowo”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Daglezja”,
- Klub Sportowy „Walsza” w Pięńnie,
- Klub Abstynenta „Starter”,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Plutach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pięńnie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kierpajnach Wielkich,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lechowie.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie corocznie na terenie Gminy Pięńno uchwalany jest Program współpracy Gminy Pięńno z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie realizacji zadań publicznych.

Program na 2022 rok został wprowadzony na mocy uchwały nr XXXI/197/21 Rady Miejskiej w Pięńnie z dnia 28 października 2021 r. Głównym celem Programu jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem gminnym a podmiotami. Zakres przedmiotowy Programu to:

- nauka, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
- działalności wspomagające rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;

- podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
- turystyka i krajoznawstwo,
- kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji.

Współpraca gminy z organizacjami może mieć charakter finansowy (w tym wypadku dwie formy: powierzenie i wspieranie) lub pozafinansowy. W drugim przypadku przewidywane są różne formy współpracy, a mianowicie:

- informacyjna – np. prowadzenie na stronie internetowej zakładki: organizacje pozarządowe” czy udzielanie informacji o pozyskiwaniu środków finansowych z innych źródeł niż budżet gminy;
- promocyjna – np. publikacja informacji na stronie internetowej urzędu na temat działalności podmiotów czy promocja przekazywania 1% na gminne organizacje pożytku publicznego;
- organizacyjna – np. udostępnianie obiektów gminnych do realizacji zadań publicznych na preferencyjnych zasadach.

1.9. Finanse i administracja

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej do dochodów gminy zaliczane są: dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Istotne jest, żeby podstawę dochodów stanowiły środki własne, natomiast subwencje i dotacje były tylko uzupełnieniem budżetu.

Na podstawie ustawy z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, źródło dochodów własnych gminy stanowią w szczególności:

- wpływy z podatków – od nieruchomości, rolny, leśny, od środków transportowych, dochodowy od osób fizycznych (opłacany w formie karty podatkowej), od spadków i darowizn oraz od czynności cywilnoprawnych;
- wpływy z opłat – skarbowe, targowe, miejscowe, uzdrowskie, od posiadania psa, reklamowe, eksploatacyjne;
- dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych;

- dochody z majątku gminy;
- spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy.

Zgodnie z powyższą ustawą subwencja ogólna składa się z części:

- wyrównawczej, która zarezerwowana jest dla gmin o niskim wskaźniku dochodów podatkowych na 1 mieszkańca oraz o niskiej gęstości zaludnienia,
- równoważącej, która uzyskiwana jest przez gminy o wysokich wydatkach na dodatki mieszkaniowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca,
- oświatowej, którą otrzymują gminy w celu finansowania zadań oświatowych realizowanych przez gminę, nie wliczając w to dowozu uczniów i kwestii przedszkoli,
- rozwojowej, która wypłacana jest dla gmin w momencie, gdy dochody z PIT i CIT w danym roku spadną poniżej określonego poziomu.

W oparciu o wspomnianą wyżej ustawę dochodami jednostek samorządu terytorialnego, w tym gmin, mogą być dotacje celowe z budżetu państwa na:

- zadania z zakresu administracji rządowej;
- zadania wykonywane na mocy porozumień z organami administracji rządowej;
- usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz skutków innych klęsk żywiołowych;
- finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych;
- realizację zadań wynikających z umów międzynarodowych.

Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie o stanie Gminy Pięńno za 2021 rok dochód Gminy w 2021 r. wyniósł 40 563 283,09 zł, natomiast wydatki plasowały się na poziomie 33 489 331,71 zł. Oznacza to, że ostateczne saldo było dodatnie i osiągnęło wartość 7 073 951,38 zł.

Tabela prezentuje sytuację finansową Gminy Pięńno w latach 2016-2021.

Analiza danych dotyczących podsumowania finansów Gminy Pięńno wykazała ujemne saldo jedynie w dwóch badanych latach, tj. w 2016 r. i w 2020 r. Warto zaznaczyć, że w 2021 r. Gmina osiągnęła kilkukrotnie wyższe saldo niż w pozostałych latach, co jest pozytywną sytuacją.

Tabela 27 Sytuacja finansowa Gminy Pięczęno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
dochody ogółem	29 007 052,05	31 298 158,47	29 312 698,37	32 670 706,63	35 199 211,53	40 563 283,09
wydatki ogółem	29 585 761,09	29 939 409,42	29 107 707,06	30 705 684,25	35 594 660,19	33 489 331,71
saldo	-578 709,04	1 358 749,05	204 991,31	1 965 022,38	-395 448,66	7 073 951,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.09.2022 r.)

Kolejna tabela przedstawia strukturę dochodów w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.

Tabela 28 Struktura dochodów w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
dochody ogółem	29 007 052,05	31 298 158,47	29 312 698,37	32 670 706,63	35 199 211,53	40 563 283,09
dochody własne ogółem	7 865 220,78	8 541 970,21	8 160 125,73	10 322 758,97	10 173 749,84	13 423 470,20
subwencja ogólna ogółem	9 053 700,00	8 971 329,00	9 227 600,00	9 630 404,00	10 031 615,00	12 273 763,00
dotacje celowe ogółem	11 762 049,99	12 454 992,26	11 881 030,75	12 510 954,35	13 848 785,84	14 393 158,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.09.2022 r.)

Analiza danych dotyczących dochodów uzyskiwanych przez Gminę Pięńżno wykazała systematyczny wzrost, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Należy jednak podkreślić, że procent udziału dochodów własnych w dochodach ogółem jest niższy w porównaniu do odsetka subwencji i dotacji celowych, co może mieć wpływ na stabilność finansową Gminy.

Następna tabela przedstawia strukturę wydatków według działów klasyfikacji budżetowej Gminy Pięńżno w latach 2016-2021.

Tabela 29 Struktura wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w Gminie Pięńno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	29 585 761,09	29 939 409,42	29 107 707,06	30 705 684,25	35 594 660,19	33 489 331,71
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	1 083 874,78	864 847,95	848 750,62	1 037 118,90	1 130 430,28	1 235 672,26
Dział 600 - Transport i łączność	187 777,54	2 832 177,52	1 558 002,83	1 665 652,30	3 772 245,24	1 113 689,46
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	210 913,58	187 758,47	183 590,10	120 702,51	171 018,67	409 643,07
Dział 710 - Działalność usługowa	99 207,98	236 536,48	382 307,15	363 059,27	99 750,00	179 827,09
Dział 750 - Administracja publiczna	6 829 909,44	2 891 636,87	2 799 744,48	2 869 114,26	4 491 352,90	2 991 416,04
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	8 049,60	1 400,00	71 943,26	67 918,75	77 046,75	7 780,77
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	153 196,02	221 876,88	916 645,44	161 073,83	168 002,90	131 092,60

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Pięńno

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	258 088,44	263 316,70	241 156,34	221 852,84	148 691,95	93 783,78
Dział 758 - Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	44 880,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	8 248 598,14	8 567 814,00	8 705 324,22	9 082 071,03	8 999 032,94	10 194 004,30
Dział 851 - Ochrona zdrowia	86 100,99	93 829,25	88 856,28	88 038,11	76 041,47	136 179,11
Dział 852 - Pomoc społeczna	10 371 500,10	3 197 171,14	3 120 986,60	3 095 888,61	3 122 821,37	3 116 592,90
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	43 941,89	36 441,70	0,00	0,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	197 748,80	187 700,00	153 320,00	133 600,00	116 453,00	112 221,76
Dział 855 - Rodzina	-	8 115 463,07	7 634 826,42	8 908 299,67	10 272 226,02	10 624 293,86
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 126 755,19	1 376 507,44	1 462 364,13	1 745 868,37	2 087 786,28	2 077 335,68
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	634 110,79	734 672,11	724 290,08	686 949,61	697 534,46	793 218,90
Dział 926 - Kultura fizyczna	89 929,70	166 701,54	171 657,22	422 034,49	164 225,96	227 700,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.09.2022 r.)

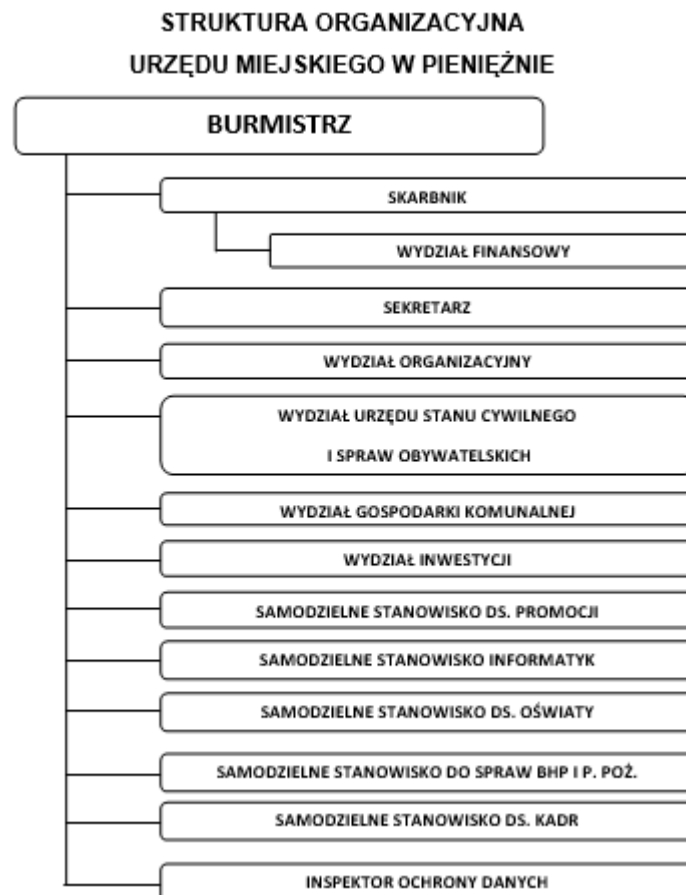

Analiza danych dotyczących wydatków w Gminie Pięńno ukazała ich ogólny wzrost, jednakże w całym badanym okresie zauważalne są wahania pomiędzy poszczególnymi latami. Najwięcej środków Gmina przeznaczająca na realizację zadań związanych z rodziną oraz oświatą i wychowaniem. Dużą część środków corocznie pochłaniają działania z zakresu pomocy społecznej, administracji publicznej oraz gospodarki komunalnej i ochrony środowiska.

Urząd Miejski, który stanowi siedzibę Gminy Pięńno, zlokalizowany jest przy ulicy Generalskiej 8 w Pięńnie. Warto zaznaczyć, że budynek urzędu posiada podjazd dla wózków inwalidzkich, jednakże jest on zbyt stromy, co uniemożliwia odpowiednie korzystanie z jego funkcji.

Schemat przedstawia strukturę organizacyjną Urzędu Miejskiego w Pięńnie.

Schemat 1 Struktura Organizacyjna Urzędu Miejskiego w Pięńnie

Źródło: Załącznik nr 2 do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Pięńnie

1.10. Analiza SWOT sfery społecznej

Dzięki zebraniu i uporządkowaniu informacji opracowano wnioski wynikające z diagnozy sytuacji społecznej, które zaprezentowano za pomocą analizy SWOT. Tabela przedstawia mocne i słabe strony Gminy Pięńno oraz jej szanse i zagrożenia w sferze społecznej.

Tabela 30 Analiza SWOT sfery społecznej Gminy Pięńno

ANALIZA SWOT	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobry dostęp do edukacji – przedszkola i szkoły podstawowe); • spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej; • możliwość dostępu do programu dożywiania dla potrzebujących mieszkańców gminy; • dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i usług farmaceutycznych; • duża ilość lokali będących w zasobach mieszkaniowych Gminy; • poziom wskaźnika przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań wyższy niż w powiecie i województwie; • funkcjonowanie Posterunku Policji i działalność jednostek OSP; • działalność Miejskiej Biblioteki, w tym organizacja wielu wydarzeń kulturalnych; • oferta kulturalna w ramach funkcjonowania MDK; 	<ul style="list-style-type: none"> • negatywne zjawiska demograficzne (spadek liczby ludności, starzenie się społeczeństwa, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji); • niski poziom wskaźnika skolaryzacji brutto; • niski poziom wyników egzaminu ósmoklasisty; • brak funkcjonującego żłobka, klubu dziecięcego ani punktu opieki dziennej; • konieczność remontu budynków będących w zasobach mieszkaniowych Gminy ze względu na ich wiek i stan techniczny; • wzrost liczby miejscowych zagrożeń; • przewaga wartości subwencji i dotacji nad wartością dochodów własnych; • ograniczona dostępność dla osób z niepełnosprawnością budynku Urzędu Miejskiego.

ANALIZA SWOT	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • działalność Muzeum Misyjno-Etnograficznego; • występowanie zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego; • dostęp do infrastruktury sportowej (kompleks boisk Orlik, stadion); • działalność klubów sportowych; • przebieg szlaków turystycznych; • wysoki poziom aktywności społecznej; • duża liczba organizacji pozarządowych; • wzrost dochodów ogółem; • dodatnie saldo w większości analizowanych lat. 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania środków finansowych (w tym funduszy UE) na realizację projektów o charakterze społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> • postępowanie negatywnych zjawisk demograficznych; • wzrost wydatków na świadczenia społeczne w związku z występowaniem trendu starzenia się społeczeństwa; • wzrost kosztów opieki zdrowotnej; • następstwa związane z pandemią koronawirusa

Źródło: opracowanie własne

2. Sfera gospodarcza

Sfera gospodarcza obejmuje analizę potencjału gospodarczego, przedsiębiorczości, rynku pracy oraz rolnictwa.

2.1 Potencjał gospodarczy

Potencjał gospodarczy stanowi jeden z najważniejszych czynników rozwoju jednostki samorządowej. Podczas jego analizy istotna jest w szczególności aktywność zawodowa mieszkańców, lokalny rynek pracy, poziom przedsiębiorczości oraz atrakcyjność środowiska naturalnego.

Gmina, poprzez współpracę międzyregionalną z innymi gminami, również z jednostkami samorządowymi z sąsiednich państw, ma szansę na większy rozwój.

Gmina Pięńno jest członkiem następujących stowarzyszeń:

- Stowarzyszenie Miast, Gmin i Powiatów – Szlak Świętej Warmii,
- Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Północnej Warmii i Wysoczyzny Elbląskiej”.

Stowarzyszenie Miast, Gmin i Powiatów – Szlak Świętej Warmii powstało w 2021 r. Jego celem jest wzmocnienie potencjału gospodarczego i turystycznego regionu. Gmina Pięńno przystąpiła do Stowarzyszenia uchwałą nr XXVIII/178/21 Rady Miejskiej w Pięńnie z dnia 22 czerwca 2021 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej to największa ogólnopolska organizacja skupiająca Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Jej podstawowym celem jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska. Gmina Pięńno przystąpiła do Związku uchwałą nr X/70/19 Rady Miejskiej w Pięńnie z dnia 19 września 2019 r.

Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Północnej Warmii i Wysoczyzny Elbląskiej” to organizacja pozarządowa kontynuująca dotychczasową działalność LGD – Wysoczyzna Elbląska, do której Gmina Pięńno przystąpiła uchwałą nr X/46/15 Rady Miejskiej w Pięńnie z dnia 25 czerwca 2015 r. Poprzez swoje działania, LGD chce sprzyjać lepszemu

wykorzystaniu potencjału rozwojowego terenów wiejskich, poprawie ich konkurencyjności, a także przyczyniać się do aktywizacji oraz współpracy mieszkańców wspólnego obszaru.

Na potencjał gospodarczy wpływ mają również dochody własne gmin. Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem danej gminy dostarcza informacji o atrakcyjności danej jednostki samorządu terytorialnego jako podmiotu, który umie przyciągnąć na swoje tereny inwestorów.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, dochody własne Gminy Pięńno w latach 2016-2021 kształtowały się następująco:

Tabela 31 Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Pięńno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
dochody własne	7 865 220,78	8 541 970,21	8 160 125,73	10 322 758,97	10 173 749,84	13 423 470,20
dochody ogółem	29 007 052,05	31 298 158,47	29 312 698,37	32 670 706,63	35 199 211,53	40 563 283,09
udział dochodów własnych w dochodach ogółem	27,11%	27,29%	27,84%	31,60%	28,90%	33,09%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.11.2022 r.)

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że udział dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Pięńno stopniowo wzrastał do 2019 r., następnie spadł i w 2021 r. ponownie wzrósł do poziomu 33,09%.

Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na potencjał gospodarczy gminy, jest tak zwany wskaźnik inwestycyjny, czyli udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach gminy. Realizowane inwestycje ukazują systematyczny rozwój gminy, a co za tym idzie poprawę jakości życia społeczności lokalnej.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, wydatki inwestycyjne Gminy Pięńno w latach 2016-2021 prezentowały się następująco:

Tabela 32 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Pięńno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
wydatki majątkowe inwestycyjne	4 204 735,35	2 871 573,71	2 326 961,28	1 966 099,21	3 939 216,06	952 711,40
wydatki ogółem	29 585 761,09	29 939 409,42	29 107 707,06	30 705 684,25	35 594 660,19	33 489 331,71
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	14,21%	9,59%	7,99%	6,40%	11,07%	2,84%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.11.2022 r.)

Wskaźnik inwestycyjny dla Gminy Pięńno systematycznie malał w latach 2016-2019, następnie wzrósł w 2020 r. i w 2021 r. ponownie spadł do poziomu 2,84%. Najwyższy procent wydatki inwestycyjne stanowiły w 2016 r., na co zapewne wpływ miała większa ilość podejmowanych działań inwestycyjnych w tym okresie.

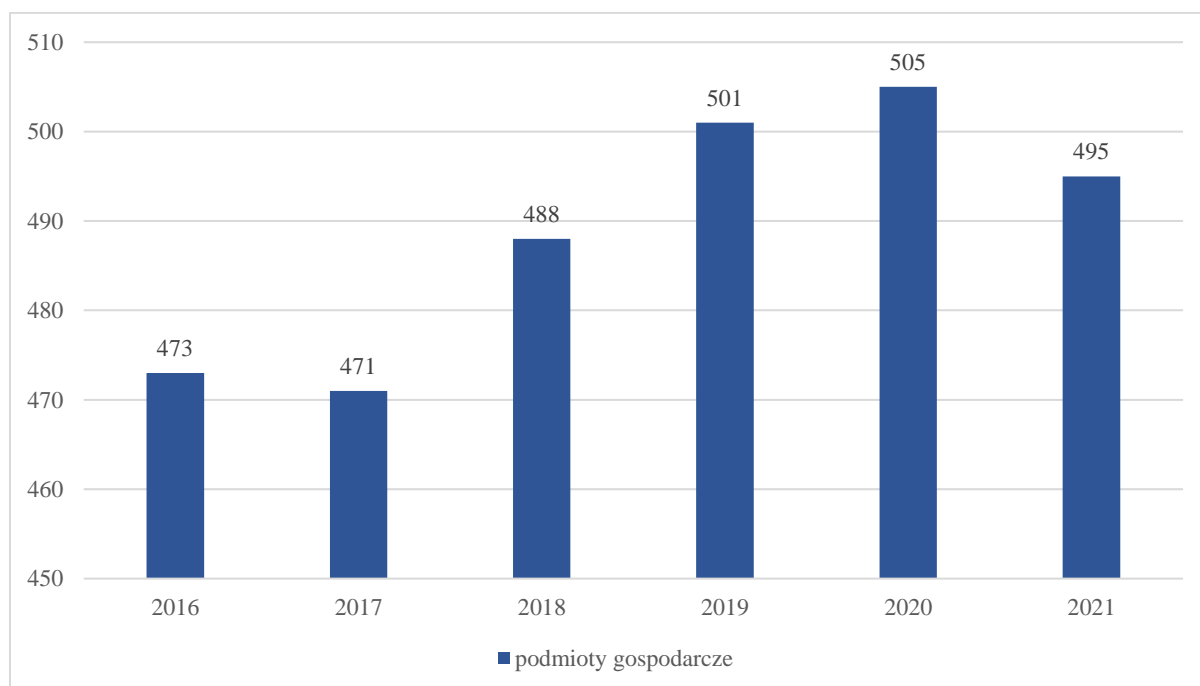

2.2 Przedsiębiorczość

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Pięczęno w 2021 r. zarejestrowanych było 495 podmiotów gospodarki narodowej. W tymże roku zarejestrowano 35 nowych podmiotów, a 24 podmioty zostały wyrejestrowane.

Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Pięczęno systematycznie rosła w latach 2017-2020, następnie w 2021 r. nastąpił spadek. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane na wykresie.

Wykres 9 Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 08.11.2022 r.)

Wskaźnikiem obrazującym sytuację gospodarczą gminy jest liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości. Zgodnie z tym kryterium przedsiębiorstwa dzielimy na: mikroprzedsiębiorstwa (do 9 osób zatrudnionych), małe przedsiębiorstwa (od 10 do 49 osób zatrudnionych), średnie przedsiębiorstwa (od 50 do 249 osób zatrudnionych) oraz duże przedsiębiorstwa (250 i więcej osób zatrudnionych).

Tabela przedstawia dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych według klas wielkości zarejestrowanych w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.

Tabela 33 Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w Gminie Pięńno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	473	471	488	501	505	495
0 - 9	453	453	470	483	488	478
10 - 49	19	18	18	18	17	17
50 - 249	1	0	0	0	0	0
250 i więcej	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 08.11.2022 r.)

W Gminie Pięńno dominują tzw. mikroprzedsiębiorstwa. W 2021 r. stanowiły one 96,57% wszystkich przedsiębiorstw. Pozostałe przedsiębiorstwa to małe przedsiębiorstwa (3,43%). Na obszarze Gminy nie funkcjonuje żadne średnie oraz duże przedsiębiorstwo.

Na terenie Gminy przeważają podmioty z sektora prywatnego. W 2021 r. 94,75% wszystkich zarejestrowanych podmiotów to podmioty z sektora prywatnego, w którym dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (75,27% ogółu podmiotów w tym sektorze).

Tabela przedstawia dane dotyczące liczby podmiotów sektora prywatnego w Gminie Pięńno w latach 2016-2021.

Tabela 34 Podmioty w sektorze prywatnym w Gminie Pięńno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
liczba podmiotów w sektorze prywatnym, w tym:	444	444	461	472	474	469
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	319	320	344	350	351	353
spółki handlowe	21	19	14	17	18	15
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	1	2	2	2	2
spółdzielnie	4	4	1	2	2	2

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
fundacje	2	2	2	2	2	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	29	28	28	28	29	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 08.11.2022 r.)

Wskaźnikiem obrazującym lokalny rynek jest podział przedsiębiorstw zgodnie z tzw. Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), która stanowi umownie przyjęty, hierarchicznie usystematyzowany podział działalności gospodarczych wykonywanych przez podmioty gospodarcze.

Zgodnie ze wspomnianą klasyfikacją sekcje przedstawione w kolejnej tabeli dotyczą następujących działalności gospodarczych:

- sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;
- sekcja B – górnictwo i wydobywanie;
- sekcja C – przetwórstwo przemysłowe;
- sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- sekcja E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami;
- sekcja F – budownictwo;
- sekcja G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli;
- sekcja H – transport i gospodarka magazynowa;
- sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi;
- sekcja J – informacja i komunikacja;
- sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
- sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;
- sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna;
- sekcja N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca;
- sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne;
- sekcja P – edukacja;
- sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna;
- sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją;

- sekcja S i T – pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

W tabeli przedstawiono podmioty gospodarcze zarejestrowane w Gminie Pięńżno według sekcji PKD 2007 w latach 2016-2021.

Tabela 35 Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 w Gminie Pięńżno w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	473	471	488	501	505	495
sekcja A	<u>68</u>	<u>63</u>	<u>60</u>	<u>62</u>	<u>64</u>	<u>63</u>
sekcja C	41	43	42	43	42	41
sekcja D	2	3	3	3	2	2
sekcja E	1	1	1	1	1	1
sekcja F	<u>43</u>	<u>48</u>	<u>61</u>	<u>62</u>	<u>62</u>	<u>64</u>
sekcja G	<u>111</u>	<u>105</u>	<u>104</u>	<u>102</u>	<u>99</u>	<u>105</u>
sekcja H	15	13	13	12	12	10
sekcja I	3	4	4	6	5	8
sekcja J	2	2	3	3	3	5
sekcja K	6	7	8	7	10	6
sekcja L	<u>57</u>	<u>54</u>	<u>54</u>	<u>55</u>	<u>54</u>	<u>38</u>
sekcja M	15	14	21	21	23	23
sekcja N	10	10	9	11	10	10
sekcja O	6	6	6	6	6	6
sekcja P	11	12	12	10	10	10
sekcja Q	20	23	23	23	25	23
sekcja R	8	8	9	11	12	11
sekcja S i T	<u>53</u>	<u>55</u>	<u>55</u>	<u>63</u>	<u>65</u>	<u>69</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 08.11.2022 r.)

Analiza danych dotyczących rodzaju działalności gospodarczej w Gminie Pięczęno wykazała, że największy udział mają podmioty z sekcji G, czyli handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli. Ponadto, duży udział mają również:

- sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- sekcja F – budownictwo,
- sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,
- sekcja S i T – pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

2.3 Rynek pracy

Ważnym zagadnieniem ściśle powiązaniem z aktywnością gospodarczą jest rynek pracy. Rynek pracy na terenie Gminy Pięczęno kształtowany jest głównie przez sektor prywatny, tj. 94,75% ogółu podmiotów gospodarki narodowej, w którym dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

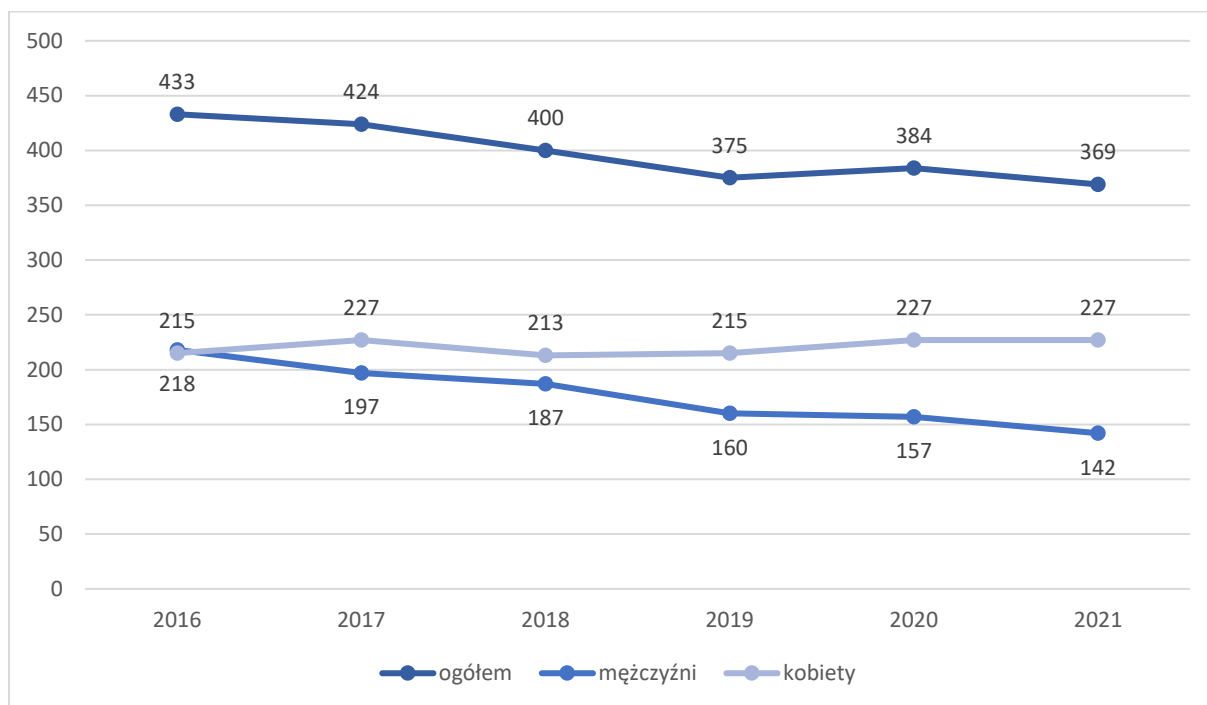
Z punktu widzenia aktywności ekonomicznej, ludność dzieli się na osoby pracujące, bezrobotnych zarejestrowanych oraz osoby bierne zawodowo.

Pracującymi są osoby wykonujące pracę przynoszącą zarobek w formie wynagrodzenia za pracę bądź dochód. Do osób pracujących zalicza się m.in. osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, osoby pracujące na własny rachunek, osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni rolniczej oraz duchownych.

Na terenie Gminy Pięczęno w 2021 r. zatrudnionych było 369 osób. Na wykresie przedstawiono dane dotyczące liczby osób pracujących w Gminie Pięczęno z uwzględnieniem podziału na płeć w latach 2016-2021.

Wykres 10 Pracujący na terenie Gminy Pieniężno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 08.11.2022 r.)

W latach 2016-2019 liczba zatrudnionych na obszarze Gminy Pieniężno systematycznie malała, następnie wzrosła w 2020 r. i ponownie zmalała w 2021 r.

Analizując strukturę pracujących pod względem płci, zauważyć można, że w latach 2017-2021 liczba kobiet pracujących jest wyższa niż mężczyzn. Sytuacja taka może być spowodowana faktem, iż to mężczyźni częściej migrują za granicę w poszukiwaniu lepiej płatnej pracy.

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące liczby osób pracujących na terenie Gminy Pieniężno na 1000 ludności w odniesieniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju w latach 2016-2021.

Tabela 36 Pracujący na 1000 ludności w Gminie Pieniężno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Pieniężno	68	67	64	61	67	65
powiat braniewski	130	132	133	131	136	135

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
województwa warmińsko-mazurskie	196	200	202	203	204	206
Polska	240	247	251	255	254	259

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 08.11.2022 r.)

Według danych przedstawionych w tabeli liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie Pieniężno w 2021 r. wynosiła 65 i była niższa niż średnie dla powiatu, województwa i kraju.

Nieodłącznym elementem rynku pracy jest bezrobocie. Stanowi ono jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych.

Bezrobotnymi są osoby, które ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego, niezatrudnione i niewykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia pracy w pełnym wymiarze, zarejestrowane we właściwym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. W procesie analizy istotny jest podział bezrobocia na rejestrowane i ukryte. Bezrobocie rejestrowane obejmuje osoby, które są zarejestrowane w urzędach pracy. Natomiast bezrobocie ukryte dotyczy osób nieaktywnych zawodowo i jednocześnie niezarejestrowanych we właściwym urzędzie pracy. Istotne jest, że wszelkie statystyki obejmują jedynie bezrobocie jawne, co oznacza, że nie oddają w pełni faktycznego stanu bezrobocia.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego liczba osób bezrobotnych w Gminie Pieniężno w 2021 r. wynosiła 389 osób, w tym 225 kobiet (57,84%) oraz 164 (42,16%) mężczyźn. Większy udział kobiet wśród osób bezrobotnych może wynikać z niższych kwalifikacji zawodowych, braku aktywizacji zawodowej lub pełnieniu innych funkcji społecznych (np. wychowanie dzieci). Osoby bezrobotne poniżej 30. roku życia stanowiły 28,79% ogółu zarejestrowanych, co nie jest korzystnym zjawiskiem, ponieważ może świadczyć o niedostosowaniu osób młodych do potrzeb rynku. Ze względu na brak doświadczenia zawodowego mogą oni być mniej atrakcyjni dla pracodawców. Osoby długotrwale bezrobotne to osoby pozostające bez pracy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat. W 2021 r. stanowiły one 64,01% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze Gminy. Im bardziej przedłuża się okres długotrwałego bezrobocia, tym trudniejszy jest powrót i adaptacja do wymagań rynku pracy.

W tabeli przedstawiono dane dotyczące bezrobocia rejestrowanego na terenie Gminy Pieniężno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021.

Tabela 37 Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy w Gminie Pieniężno w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ogółem					
Gmina Pieniężno	617	519	523	457	425	389
powiat braniewski	3 535	3 034	2 863	2 551	2 499	2 111
województwa warmińsko-mazurskie	73 079	60 003	53 141	45 731	51 475	42 567
Polska	1 335 155	1 081 746	968 888	866 374	1 046 432	895 203
	kobiety zarejestrowane jako bezrobotne					
Gmina Pieniężno	331	283	299	266	223	225
powiat braniewski	1 908	1 669	1 604	1 495	1 420	1 248
województwa warmińsko-mazurskie	39 627	33 817	30 694	26 509	28 435	24 019
Polska	712 227	595 530	542 642	479 415	561 606	481 935
	mężczyźni zarejestrowani jako bezrobotni					
Gmina Pieniężno	286	236	224	191	202	164
powiat braniewski	1 627	1 365	1 259	1 056	1 079	863
województwa warmińsko-mazurskie	33 452	26 186	22 447	19 222	23 040	18 548

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polska	622 928	486 216	426 246	386 959	484 826	413 268
osoby poniżej 30. roku życia zarejestrowane jako bezrobotne						
Gmina Pieniężno	167	124	132	133	122	112
powiat braniewski	1 005	815	777	696	704	567
województwa warmińsko- mazurskie	19 797	15 707	14 224	12 324	13 466	10 658
Polska	363 901	282 366	251 994	222 972	271 158	210 910
osoby powyżej 50. roku życia zarejestrowane jako bezrobotne						
Gmina Pieniężno	172	146	148	110	114	97
powiat braniewski	925	799	763	650	659	539
województwa warmińsko- mazurskie	21 043	17 099	15 089	13 062	14 179	12 004
Polska	376 948	298 561	262 704	235 672	268 763	240 814
osoby długotrwale bezrobotne						
Gmina Pieniężno	420	377	345	302	278	249
powiat braniewski	2 277	1 979	1 787	1 565	1 568	1 277
województwa warmińsko- mazurskie	41 447	33 671	27 869	22 439	25 491	22 744
Polska	747 623	594 789	507 235	432 438	515 776	506 454

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

W badanym okresie spadła liczba osób bezrobotnych w 2021 r. w porównaniu do roku bazowego we wszystkich analizowanych jednostkach administracyjnych.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie w roku 2021 liczba osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Pięczęno przedstawiała się następująco:

Tabela 38 Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Pięczęno w 2021 r.

miejsowość	ogółem liczba zarejestrowanych bezrobotnych
Pięczęno	<u>159</u>
Białczyn	<u>19</u>
Bornity	8
Borowiec	1
Brzostki	3
Glebiska	5
Jesionowo	2
Jeziorko	1
Kajnity	3
Kierpajny Wielkie	13
Głądy	1
Lechowo	13
Lubianka	6
Łajsy	11
Łoźnik	<u>19</u>
Niedbalki	1
Pakosze	9

miejsowość	ogółem liczba zarejestrowanych bezrobotnych
Pelty	1
Pięczęno Drugie	2
Pięczęno Pierwsze	8
Piotrowiec	12
Pluty	8
Posady	2
Radziejewo	13
Różaniec	6
Sawity	<u>30</u>
Wojnity	5
Wopy	4
Wyrębiska	3
Żugienie	<u>19</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Braniewie

Najwięcej osób bezrobotnych znajdowało się w miejscowościach: Pięczęno, Białczyn, Łoźnik, Sawity oraz Żugienie.

Kolejna tabela przedstawia udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski w latach 2016-2021.

Tabela 39 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Pięczęno w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Pięczęno	14,7	12,7	13,1	11,7	12,2	11,4
powiat braniewski	13,0	11,3	10,8	9,9	10,6	9,1

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
województwa warmińsko-mazurskie	8,1	6,7	6,0	5,2	6,2	5,2
Polska	5,6	4,6	4,2	3,8	4,6	4,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

Według danych zawartych w tabeli, w analizowanym okresie wskaźnik ten w Gminie Pieniężno był wyższy niż wartości osiągnięte na poziomie powiatu, województwa i kraju.

2.4 Rolnictwo

W Gminie Pieniężno w strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które stanowią prawie 64% ogólnej powierzchni Gminy. Powoduje to, że podstawą działalności gospodarczej jest rolnictwo o specyfice produkcji roślinnej i hodowli zwierząt.

Na terenie Gminy przeważają gleby rdzawe z kompleksem gleb bielicówych i brunatnych. Wśród nich dominują grunty o klasach bonitacyjnych IVa i IVb. Tamtejsze gleby charakteryzują się nadmiernym uwilgotnieniem oraz małą podatnością na degradację.

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym z 2020 r. na terenie Gminy Pieniężno istnieje ogółem 477 gospodarstw, z czego zdecydowaną większość stanowią gospodarstwa indywidualne. Ponadto warto zaznaczyć, że ich największa ilość dominuje wśród gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

Tabela przedstawia liczbę gospodarstw rolnych w odniesieniu do ich powierzchni w Gminie Pieniężno.

Tabela 40 Gospodarstwa rolne w Gminie Pięńno

Liczba ogółem	
gospodarstwa rolne ogółem	477
gospodarstwa indywidualne	473
Liczba gospodarstw do 1 ha włącznie	
gospodarstwa rolne ogółem	17
gospodarstwa indywidualne	17
Liczba gospodarstw o powierzchni 1 - 5 ha	
gospodarstwa rolne ogółem	99
gospodarstwa indywidualne	99
Liczba gospodarstw o powierzchni 5-10 ha	
gospodarstwa rolne ogółem	62
gospodarstwa indywidualne	62
Liczba gospodarstw o powierzchni 10-15 ha	
gospodarstwa rolne ogółem	57
gospodarstwa indywidualne	55
Liczba gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej	
gospodarstwa rolne ogółem	242
gospodarstwa indywidualne	240

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

Zgodnie ze wspomnianym wyżej spisem powierzchnia wszystkich gospodarstw rolnych na obszarze Gminy wynosiła w 2020 r. 16 809,83 ha.

Jak już wspomniano duży procent przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Pięńno zajmuje się chowem zwierząt. Na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego można stwierdzić, że największą część zwierząt stanowi drób, natomiast najmniejszą trzoda chlewna.

Tabela przedstawia liczbę zwierząt w gospodarstwach rolnych w Gminie Pięńżno.

Tabela 41 Zwierzęta w gospodarstwach rolnych w Gminie Pięńżno

Liczba zwierząt w gospodarstwach rolnych	
bydło ogółem	5 189
bydło - krowy	2 589
trzoda chlewna (świnie) ogółem	74
trzoda chlewna (świnie) - lochy	8
drób ogółem	77 776
drób kurzy	28 264

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

Pozostała część rolnictwa w Gminie Pięńżno jest oparta na produkcji roślin. Zgodnie ze wspomnianym wcześniej spisem największy ich procent stanowią zboża, najmniejszy ziemniaki i warzywa gruntowe, co istotne nie występują buraki cukrowe.

Tabela przedstawia dokładniejsze dane na temat powierzchni zasiewów poszczególnych upraw w Gminie Pięńżno.

Tabela 42 Uprawa roślin w gospodarstwach rolnych w Gminie Pięńżno

Powierzchnia zasiewów	
ogółem	9 896,30
zboża razem	5 186,39
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	5 075,13
ziemniaki	20,97
buraki cukrowe	0,00
rzepak i rzepik razem	1 847,95
warzywa gruntowe	24,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

2.5 Analiza SWOT dla sfery gospodarczej

Dzięki zebraniu i uporządkowaniu informacji opracowano wnioski wynikające z diagnozy sytuacji gospodarczej, które zaprezentowano za pomocą analizy SWOT. Tabela przedstawia mocne i słabe strony Gminy Pięńżno oraz jej szanse i zagrożenia w sferze gospodarczej.

Tabela 43 Analiza SWOT sfery gospodarczej Gminy Pięczęno

ANALIZA SWOT	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • członkostwo w kilku stowarzyszeniach gmin, • ogólny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, • ogólny spadek bezrobocia, • duży udział przedsiębiorstw związanych z rolnictwem, • duża liczba gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 15 ha. 	<ul style="list-style-type: none"> • mały udział dochodów własnych w dochodach ogółem, • mały udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, • brak średnich i dużych zakładów pracy, • mała liczba pracujących na obszarze Gminy, • duży udział kobiet bezrobotnych, • duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych, • wyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w porównaniu do powiatu, województwa i kraju.
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania środków finansowych (w tym funduszy UE), • tworzenie nowych miejsc pracy, • współpraca ze stowarzyszeniami gmin, • rozwój rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • gospodarcze następstwa pandemii koronawirusa, • skutki wojny na Ukrainie, • inflacja i wzrost cen.

Źródło: opracowanie własne

3. Sfera przestrzenna

Sfera przestrzenna obejmuje analizę środowiska naturalnego, infrastruktury technicznej oraz zagospodarowania przestrzennego.

3.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Pieniężno stanowi gminę miejsko-wiejską. Zlokalizowana jest w powiecie braniewskim, w północnej części województwie warmińsko-mazurskim. Na mapach poniżej zaprezentowano położenie Gminy na obszarze powiatu i województwa.

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Pieniężno na mapach powiatu braniewskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego

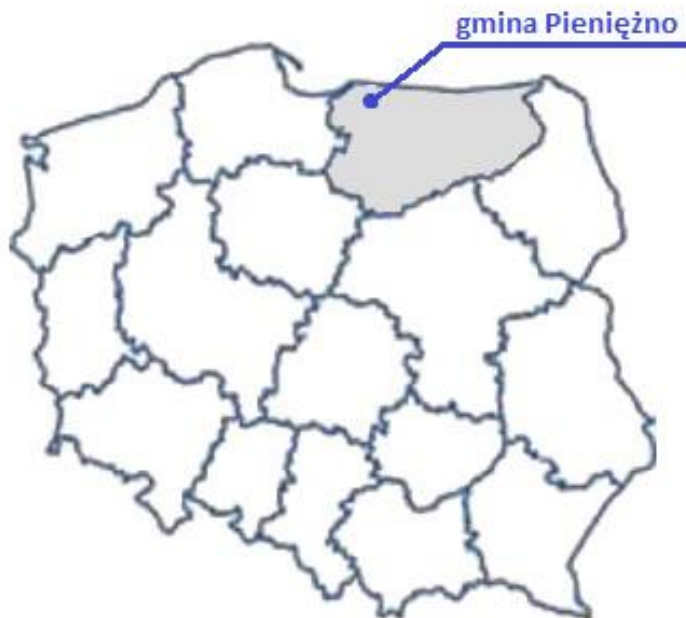
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://gminy.pl> (dostęp: 09.11.2022)

Gmina Pieniężno graniczy: od wschodu z gminą Górowo-Ĺaweckie, od południowego wschodu z gminą Lidzbark Warmiński, od południa z gminą Orneta, od zachodu z gminą Płoskinia i od północy z gminami Braniewo i Lełkowo.

Kolejna mapa przedstawia położenie Gminy Pięczęno na mapie Polski.

Mapa 2 Lokalizacja Gminy Pięczęno na mapie Polski

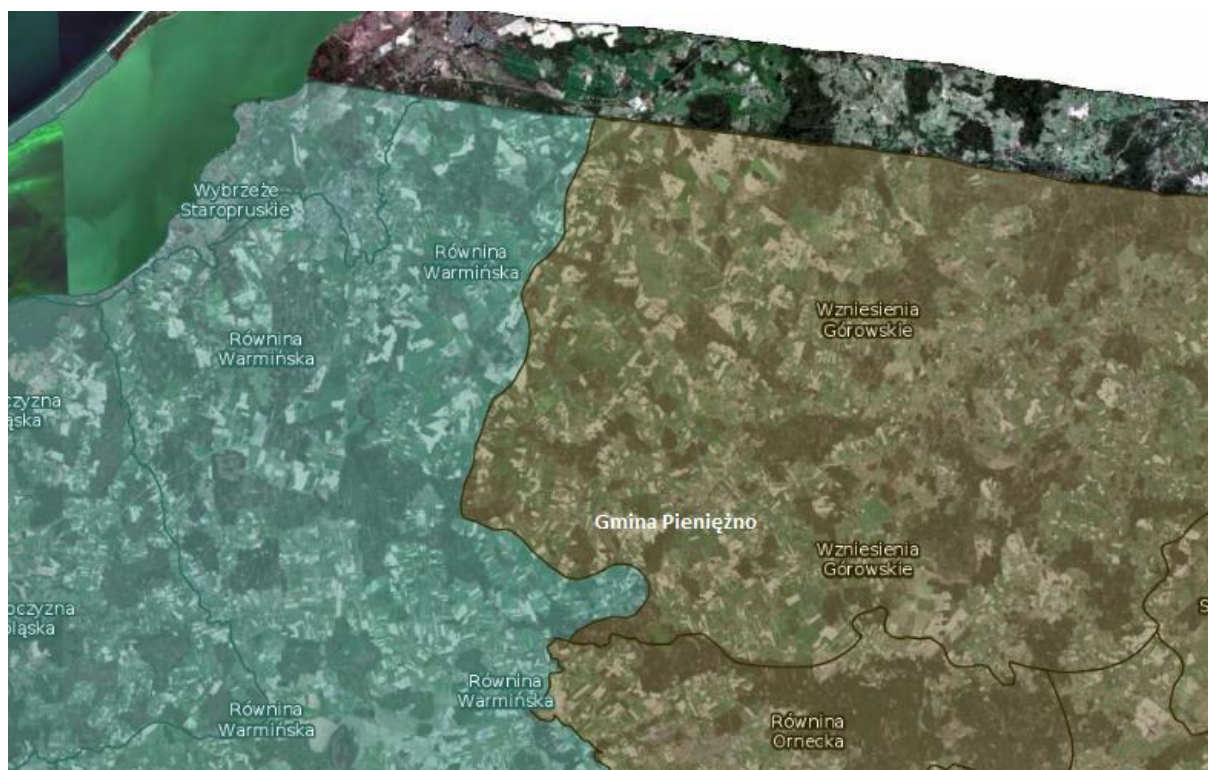
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://gminy.pl> (dostęp: 09.11.2022)

Obszar Gminy Pięczęno obejmuje miasto Pięczęno oraz 24 sołectwa: Białczyn, Bornity, Cieszęta, Kowale, Glebiska, Jesionowo, Jezioro, Kajnity, Kierpajny Wielkie, Lechowo, Łajsy, Łoźnik, Niedbałki, Pakosze, Piotrowiec, Pluty, Posady, Radziejewo, Różaniec, Sawity, Wojnity, Wopy, Wyrębiska oraz Żugienie.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski według J. Kondrackiego, Gmina Pięczęno położona jest w południowo-zachodniej części mezoregionu Wzniesień Górowskich.

Mapa 3 Położenie Gminy na tle mezoregionów geograficznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (dostęp: 09.11.2022)

3.2 Uwarunkowania przestrzenne

Definicja ładu przestrzennego została zawarta w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z nią jest to takie ukształtowanie terenu, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Natomiast zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należy właśnie ład przestrzenny. Jego realizacja jest oparta w szczególności na uchwalaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ale również na wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu czy decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi jeden z aktów polityki przestrzennej gmin, jednakże nie należy do aktów prawa miejscowego. Mimo

to jego ustalenia są wiążące dla organów gminy podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W Gminie Pięczęno na dzień sporządzania Diagnozy obowiązuje Studium wprowadzone uchwałą nr IV/19/02 Rady Miejskiej w Pięczęnie z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pięczęno, które następnie zmieniono uchwałą nr L/238/10 Rady Miejskiej w Pięczęnie z dnia 15 lipca 2010 r.

Na terenie Gminy Pięczęno obowiązują cztery miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Wspomniane akty prawa miejscowego zostały wprowadzone na mocy:

- Uchwały nr XXVII/168/05 Rady Miejskiej Pięczęna z dnia 19 maja 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Starego Miasta wraz z terenem Przedmieścia Staromiejskiego,
- Uchwały nr XXIX/178/05 Rady Miejskiej Pięczęna z dnia 22 września 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Pięczęno obejmującego obszar wsi Glebiska wraz z terenem pomiędzy wsią a brzegiem jeziora,
- Uchwały nr L/239/10 Rady Miejskiej Pięczęna z dnia 15 lipca 2010 r. w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego części obrębu Borowiec, części obrębu Cieszęta Gmina Pięczęno oraz części obrębu 3 Miasta Pięczęna,
- Uchwały nr XVII/113/20 Rady Miejskiej Pięczęna z dnia 26 marca 2020 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr. ew. 5/48 obręb Piotrowiec, gm. Pięczęno – przeznaczenie podstawowe – teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego.

Wymienione plany miejscowe obejmują zaledwie 4,4% całkowitej powierzchni Gminy.

Na mapie przedstawiono tereny w Gminie Pięczęno objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Źródło: <https://pięczęno.e-mapa.net/wykazplanow/> (dostęp: 09.11.2022 r.)

W 2019 r. opracowano Analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Miasta i Gminy Pięczęno. Jej przedmiotem była ocena aktualności obowiązujących opracowań planistycznych sporządzonych dla terenu Miasta i Gminy Pięczęno. Na jej podstawie stwierdzono, że obowiązujące Studium wymaga zmiany i zaktualizowania zawartych w nim danych. Uaktualnienia wymaga zarówno część tekstowa, jak i graficzna, a w szczególności Diagnoza uwarunkowań. W odniesieniu do zgodności planów miejscowych ze Studium raz ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wykazano pewne uchybienia, które, jednakże nie wpływają na ich aktualność. Ponadto zlecono opracowanie czterech miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Co istotne w 2020 r. Wojewoda Warmińsko-Mazurski wystosował zawiadomienie o zmianę Studium w zakresie włączenia dwóch udokumentowanych złóż kopalin w obrębie Bornity.

3.3 Infrastruktura techniczna

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym oraz ustawą o gospodarce nieruchomościami w skład infrastruktury technicznej wchodzi drogi oraz sieci: wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa, ciepłownicza, elektryczna, telekomunikacyjna. Infrastruktura drogowa została omówiona w kolejnym podrozdziale ze względu na swoją kluczową rolę w rozwoju Gminy Pięńno.

W Gminie Pięńno funkcjonują dwie stacje uzdatniania wody – w Pięńnie i w Piotrowcu.

Tabela przedstawia stan infrastruktury wodociągowej zlokalizowanej na obszarze Gminy Pięńno w odniesieniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski w latach 2016-2021.

Tabela 44 Infrastruktura wodociągowa na obszarze Gminy Pięńno w porównaniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Pięńno	74,6	74,6	74,3	74,3	74,3	74,5
Pięńno - obszar miejski	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Pięńno - obszar wiejski	54,3	54,3	54,2	54,2	54,2	54,3
powiat braniewski	91,9	91,9	91,9	91,9	91,9	92,0
województwo warmińsko-mazurskie	94,8	94,8	94,9	95,0	95,1	95,1
Polska	91,9	92,0	92,0	92,2	92,2	92,4

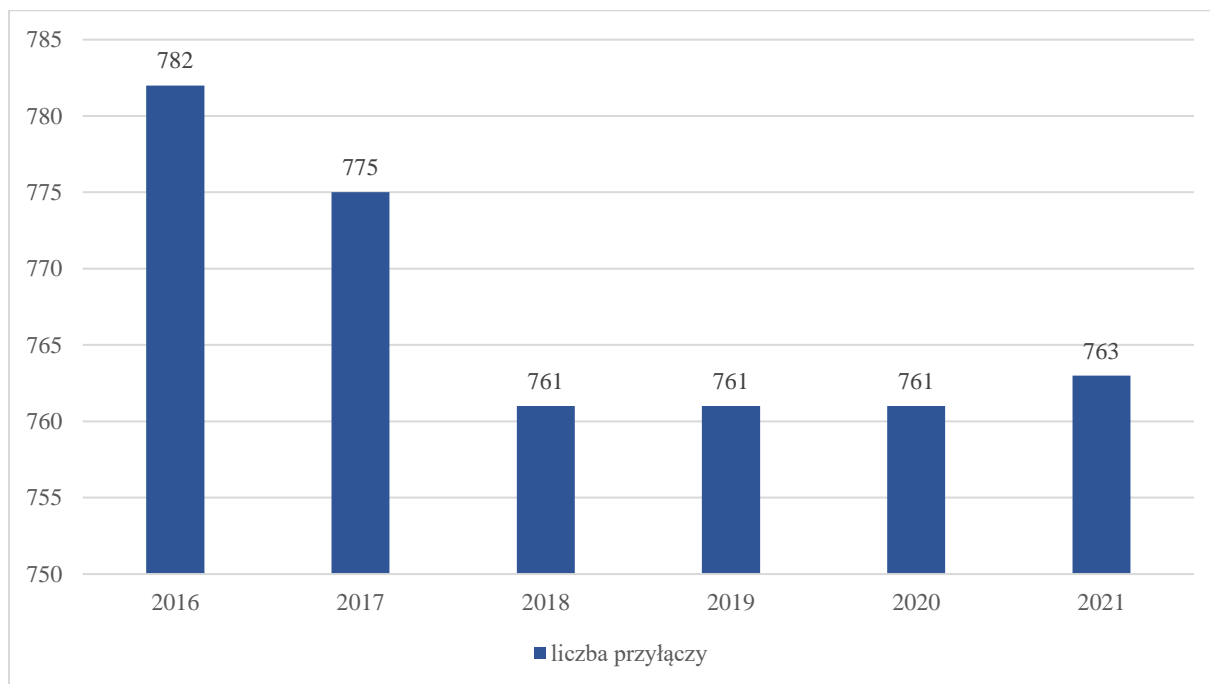
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

Analiza danych zawartych w tabeli wykazała, że w 2021 r. obszar miejski Gminy Pięńno zwodociągowany jest w 100%, natomiast na obszarze wiejskim udział osób korzystających z sieci wodociągowej jest dużo mniejszy i wynosi 54,3%. W związku z czym obszar Gminy zwodociągowany jest w 74,5%. Jest to wartość niższa niż średnia dla powiatu, województwa i kraju.

Na wykresie przedstawiono dane dotyczące liczby przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania zlokalizowanych w granicach Gminy w latach 2016-2021.

Wykres 11 Liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania na terenie Gminy Pięńno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

Analizując dane przedstawione na wykresie widoczny jest spadek liczby przyłączy w latach 2016-2018 do poziomu 761 i wartość ta utrzymywała się do 2020 r., a w 2021 r. wzrosła do 763.

Tabela przedstawia stan infrastruktury kanalizacyjnej zlokalizowanej na obszarze Gminy Pięńno w odniesieniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski w latach 2016-2021.

Tabela 45 Infrastruktura kanalizacyjna na obszarze Gminy Pięńno w porównaniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Pięńno	54,1	54,1	53,8	53,7	53,7	54,0
Pięńno - obszar miejski	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

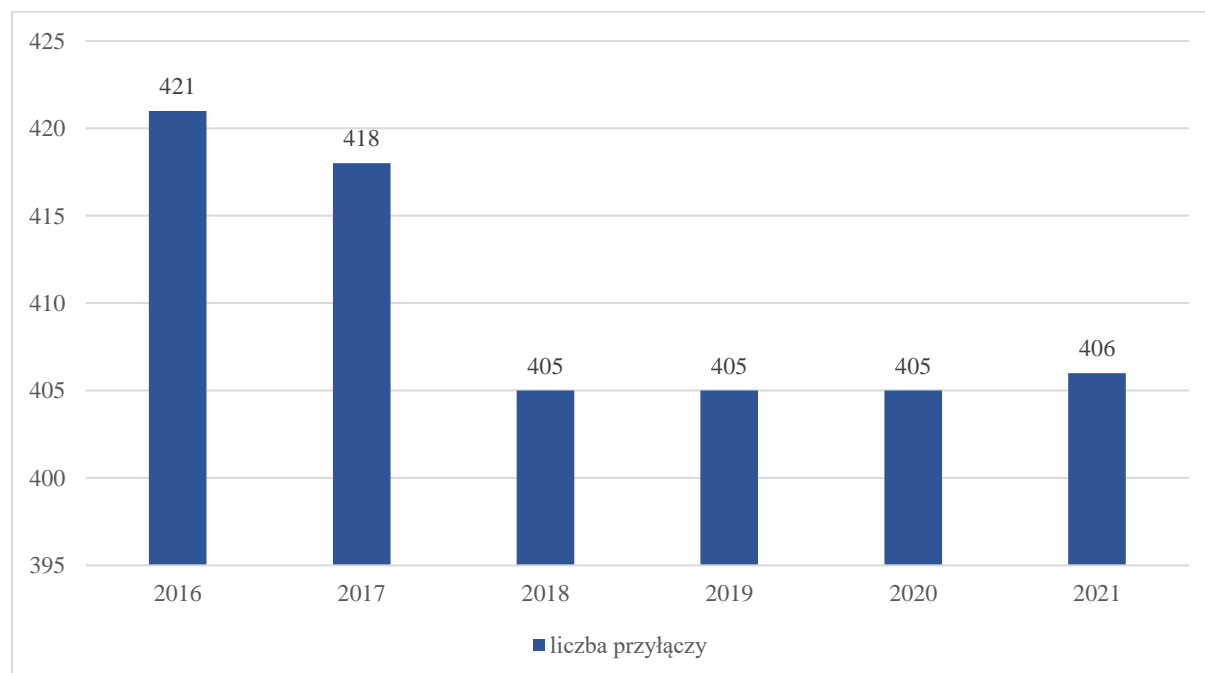
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pięńno - obszar wiejski	17,3	17,6	17,5	17,5	17,5	17,5
powiat braniewski	71,0	71,0	69,3	69,4	69,5	69,7
województwo warmińsko-mazurskie	74,3	74,2	74,4	74,6	74,9	75,1
Polska	70,2	70,5	70,8	71,2	71,5	71,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

Analiza powyższych danych wykazała, że odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w Gminie Pięńno w 2021 r. wyniósł 54,0%, w tym 100% na obszarze miejskim i zaledwie 17,5% na obszarze wiejskim. Wartość dla Gminy Pięńno jest niższa w porównaniu do powiatu braniewskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski.

Na wykresie przedstawiono dane dotyczące liczby przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania zlokalizowanych na obszarze Gminy w latach 2016-2021.

Wykres 12 Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania na terenie Gminy Pięńno w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.11.2022 r.)

W przypadku przyłączy kanalizacyjnych sytuacja kształtuje się podobnie jak przy przyłączach wodociągowych. Widoczny jest spadek liczby przyłączy w latach 2016-2018 do poziomu 405 i wartość ta utrzymywała się do 2020 r., a w 2021 r. wzrosła do 406.

W miejscach, gdzie nie jest doprowadzona kanalizacja stosowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe, które następnie przewożone są wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni.

Tabela przedstawia liczbę zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na terenie Gminy Pięczęno w latach 2016-2020.

Tabela 46 Liczba zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na obszarze Gminy Pięczęno w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
zbiorniki bezodpływowe	271	253	318	318	318
przydomowe oczyszczalnie ścieków	2	38	67	68	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.11.2022 r.)

W 2021 r. na terenie Gminy Pięczęno liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 318, natomiast przydomowych oczyszczalni ścieków było 68.

W granicach Gminy Pięczęno nie funkcjonuje sieć gazowa.

Na terenie Gminy w obrębie Piotrowiec istnieje GPZ 110/15 (Główny Punkt Zasilania), do którego doprowadzane są linie energetyczne 110 kV oraz odprowadzane są linie 15 kV.

Na obszarze Gminy Pięczęno obowiązuje Regulamin czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Pięczęno, przyjęty uchwałą nr XXXIX/250/22 Rady Miejskiej w Pięczęnie z dnia 15 września 2022 r.

Za odbiór odpadów komunalnych z terenu Gminy Pięczęno odpowiada Spółdzielnia Socjalna Sąsiedzi. Spółdzielnia jest również operatorem w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK) w Pięczęnie przy ul. Braniewskiej 12.

3.4 Transport i komunikacja

Układ drogowy Gminy Pieniężno jest oparty na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Przez obszar Gminy przebiegają drogi wojewódzkie nr 507, 510 i 512.

Droga wojewódzka nr 507 – położona jest w północnej części Polski, jej długość wynosi ok. 69 km. Biegnie od Braniewa przez Pieniężno, Ornetę aż do Dobrego Miasta.

Droga wojewódzka nr 510 – jej długość wynosi ok. 23 km. Przebiega od granicy państwa z Rosją przez Lelkowo do Pieniężna, gdzie łączy się z drogą nr 507.

Droga wojewódzka nr 512 – jej długość wynosi ok. 65 km. Łączy Pieniężno ze wsią Szczurkowo, biegnąc przy tym między innymi przez miejscowości Górowo Iławieckie czy Bartoszyce.

Zgodnie z Planem rozwoju sieci drogowej na lata 2021-2026 dla powiatu braniewskiego do dróg powiatowych zlokalizowanych na obszarze Gminy należą:

- 1342 N – droga miejska o długości 1,968 km, klasa G, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 1342 N – droga zamiejska o łącznej długości 18,342 km, na odcinku 5,990 km klasa G, natomiast w pozostałej części klasa Z, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 1344 N – droga miejska o długości 0,652 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 1344 N – droga zamiejska o długości 3,346 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 1346 N – droga zamiejska o długości 14,728 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 1352 N – droga zamiejska o długości 10,867 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 1397 N – droga zamiejska o łącznej długości 35,640 km, na odcinku 0,306 km klasa G, natomiast na pozostałej części klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 1399 N – droga zamiejska o długości 8,693 km, klasa L, w największym procencie o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej (5,532), w mniejszym stopniu

o nawierzchni gruntowej wzmocnionej, a także o nawierzchni twardej betonowej i brukowej.

- 2374 N – droga miejska o długości 0,982 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 2375 N droga miejska o długości 0,245 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 2376 N – droga miejska o długości 0,964 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 2378 N – droga miejska o długości 1,060 km, klasa L, w największym procencie o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej (0,834 km), w mniejszym stopniu o nawierzchni betonowej (0,024 km) oraz nawierzchni brukowej (0,342 km);
- 2379 N – droga miejska o długości 0,563 km, klasa L, o nawierzchni bitumicznej (0,227 km) i nawierzchni brukowej (0,342 km);
- 2380 N – droga miejska o długości 0,543 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej;
- 2381 N – droga miejska o długości 0,391 km, klasa L, w większości o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej.

Zgodnie z powyższym Planem stan techniczny wielu dróg powiatowych na terenie Gminy oceniany jest jako niezadowolający i zły, w związku z czym konieczne są inwestycje zmierzające do ich poprawy.

Na terenie Gminy Pieniężno zlokalizowane są 42 drogi gminne. Są to:

1. 113517 N – Pieniężno – ul. Generalska, ul. Sienkiewicza,
2. 113001 N – Od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 507 – (Białczyn) – Gajle,
3. 113003 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1397 N – Kiersiny,
4. 113008 N – Droga powiatowa nr 1342 N (Pakosze) – Wyrębiska – Żugienie – droga powiatowa nr 1342 N (Pieniężno),
5. 113010 N – Droga powiatowa nr 1397 N – Brzostki – Kajnity,
6. 113017 N – Od skrzyżowania z drogą wojewódzka nr 510 – Łajsy do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 512,
7. 113024 N – Granica Gminy (Henrykowo) – Radziejewo,
8. 113028 N – Pluty – droga powiatowa nr 1352 N (Głądy),
9. 113029 N – Droga powiatowa nr 1352 N (Kowale) – Lechowo,

10. 113030 N – Droga powiatowa nr 1352 N – droga gminna nr 113029 N (Lechowo Kol.),
11. 113031 N – Droga powiatowa nr 1346 N (Lechowo) – Granica Gminy,
12. 113038 N – Droga gminna nr 113046 N (Lechowo) – droga powiatowa nr 1352 N (Lubianka),
13. 113041 N – Droga powiatowa nr 1346 N – Jesionowo – Granica Gminy,
14. 113044 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1399 N (Wojnity) do skrzyżowania z drogą wojewódzką na 507,
15. 113045 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1346 N – Różaniec do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 512,
16. 113046 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1346 N (Lechowo) – Niedbalki,
17. 113047 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1352 N – Wopy – Jeziorko do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 512,
18. 113048 N – Od skrzyżowania z drogą gminną nr 113008 N (Żugienie) – Gaudyny do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 507 (Sawity),
19. 113049 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1334 N (Piotrowiec) do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 507,
20. 113050 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1397 N – Posady do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1397 N,
21. 113051 N – Od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 507 – Białczyn Osada,
22. 113051 N – Od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 507 – Białczyn Osada,
23. 113052 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową 1399 N – Kierpajny Małe,
24. 113053 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1344 N - Pięczęno Pierwsze – do skrzyżowania z drogą powiatową 1344 N,
25. 113054 N – Od skrzyżowania z drogą gminną nr 113048 N do zabudowań mieszkalnych nr 10,
26. 113055 N – Od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1397 N (dz. 130) do drogi stanowiącej działkę nr 10/112,
27. 113501 N – Pięczęno, ul. Ciepłownicza,
28. 113502 N – Pięczęno, ul. Ojca Mariana Żelazka,
29. 113502 N – Pięczęno, ul. Ojca Mariana Żelazka,
30. 113503 N – Pięczęno, ul. Brzozowa,
31. 113504 N – Pięczęno, ul. Wiśniowa,
32. 113507 N – Pięczęno, ul. Dębowa,
33. 113508 N – Pięczęno, ul. Projektowana,

34. 113509 N - Pięczęno, ul. Parkowa,
35. 113510 N – Pięczęno, ul. Mickiewicza,
36. 113511 N - Pięczęno, ul. Cicha,
37. 113512 N – Pięczęno, ul. Sienkiewicza,
38. 113513 N – Pięczęno, ul. Górna,
39. 113513 N – Pięczęno, ul. Górna,
40. 113514 N – Pięczęno, ul. Polna,
41. 113515 N – Pięczęno, ul. Zawadzkiego,
42. 113516 N – Pięczęno, ul. Ogrodowa.

Ponadto przez teren Gminy przebiega również linia kolejowa nr 221 relacji Braniewo – Pięczęno – Olsztyn Gutkowo. Służy ona zarówno do przewozu osób, jak i towarów. Stacja kolejowa znajduje się w Pięczęnie.

Co istotne w 2021 r. podjęto prace związane z rewitalizacją wspomnianej wyżej linii kolejowej realizowane dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Ich celem jest w szczególności poprawa bezpieczeństwa, komfortu podróży oraz czasu przejazdu pociągiem.

3.5 Środowisko naturalne

Gmina Pięczęno leży niemal w całości w zlewni rzeki Pasłęki uchodzącej do Zalewu Wiślanego. Najważniejszą rzeką zlokalizowaną na terenie Gminy jest Wałsza, prawobrzeżny dopływ Pasłęki, przepływający przez Gminę z północnego wschodu na południowy zachód.

Ponadto, pozostały obszar Gminy leży w zlewniach:

- rzeki Banówki,
- rzeki Młyńskiej Strugi,
- rzeki Drwęcy Warmińskiej,
- cieków wpływających spod Pakosz i stanowiącego lewobrzeżny dopływ Wałszy.

Południowo-zachodnia granica Gminy przebiega brzegiem jeziora Tafty o powierzchni 84 ha.

Do Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na terenie Gminy Pięczęno należą:

1. RW20001056869 Warna,
2. RW20001056819 Walsza z Katławką,
3. RW2000105684 Dopływ spod Dębowca,
4. RW2000115689 Walsza od Katławki do ujścia,
5. RW20001056653 Drwęca Warmińska z Migdajnym,
6. RW40001057231 Banówka do granicy państwa wraz z Wituszką, Omazą do granicy państwa,
7. RW20001056989 Biebrza,
8. RW20001156939 Pasłęka od Drwęcy Warmińskiej do zb. Pierzchały,
9. LW30362 Tauty,
10. RW20001056789 Młyńska Struga.

Obszar Gminy Pieniężno położony jest w Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr GW200019 oraz GW4000173.

Formami ochrony przyrody występującymi na terenie Gminy Pieniężno są:

- obszary chronionego krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Orneckiej, Obszar chronionego Krajobrazu Rzeki Banówki, Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Walszy,
- obszary Natura 2000: „Ostoja Warmińska” (PLB280015), „Rzeka Pasłęka” (PLH280006),
- rezerwat przyrody: „Dolina Rzeki Walszy”.

Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Orneckiej powołany został na mocy uchwały nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. Jego powierzchnia wynosi 9696 ha, w tym użytki rolne – 32,1%, lasy – 60,1% oraz wody powierzchniowe – 1,6%. Elementami krajobrazotwórczymi są: tereny zwarte kompleksu leśnego, boru mieszanego, lokalnie suchego lub świeżego, wraz z terenami przyjeziornymi jeziora Tafty, tereny leśne krajobrazowego rezerwatu przyrody „Dolina Rzeki Walszy”, tereny przyrzecza rzeki Walszy, od miejscowości Wojnity do jej ujścia do Pasłęki. Rzeźba terenu jest w miarę płaska, porozcinana młodymi, erozyjnymi korytami różnych cieków wodnych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Banówki został powołany na mocy uchwały nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. Obszar obejmuje tereny środkowego odcinka rzeki Banówki. Jego powierzchnia wynosi 3239 ha, w tym użytki rolne – 48,7%, tereny leśne – 45,6% oraz wody powierzchniowe – 0,5%.

Elementami krajobrazotwórczymi są: wąska dolina rzeki Banówki oraz tereny upraw polnych. O charakterze krajobrazu decydują uwarunkowania przestrzenne (dolina Banówki), cenne tereny leśne oraz formy użytkowania gospodarczego (rolniczego i leśnego).

Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąlszy został powołany na mocy uchwały nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. Jego powierzchnia wynosi 7396 ha, w tym użytki rolne – 55,7%, tereny leśne – 37,3% oraz wody powierzchniowe – 0,9%. Obszar obejmuje tereny przyrzecza Wąlszy. Elementami krajobrazotwórczymi są: tereny leśne we wschodniej części w rejonie wsi Jeziorko, Wopy, Pawły oraz północno-zachodniej części w rejonie wsi Pełty, Pajtuny, Wilknity, kompleks łąk stale podmokłych w centralnej części obszaru, niecka rzeki Wąlszy na odcinku od wsi Pełty do Pieniężna, tereny upraw rolnych i użytków zielonych.

Obszar Natura 2000 „Rzeka Pasłęka” został wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedliska Rzeka Pasłęka. Jego powierzchnia wynosi 8418,46 ha. Obszar obejmuje system rzeczno-jeziorno-doliny rzeki Pasłęki i niektórych jej dopływów, w tym Wąlszy. Podstawowym celem ochrony jest zachowanie siedlisk fauny wodnej, a w szczególności skójki gruboskorupowej oraz bogatego zespołu ryb związanych z rzeką i płazów zasiedlających główne zbiorniki dolinne.

Obszar Natura 2000 „Ostoja Warmińska” został wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Jego powierzchnia wynosi 145451,12 ha. Należy do największych obszarów Natura 2000 w kraju. Stanowi fragment niziny położony w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Za jego najcenniejsze walory uznaje się: najliczniejszą w Polsce populację bociana białego, orlika krzykliwego, żurawia, gadożera, łabędzia krzykliwego, bąka, bociana czarnego, gągoła, bielika, błotniaka łąkowego, puchacza, zielonki, dzięcioła biało-grzbietego, wąsatki, orlika grubodziobego, podgorzałki, gęgawy, kani rudej, kani czarnej, rybołowa, kropiatki, puszczyka uralskiego, włochatki, kulika wielkiego, rybitwy biało-skrzydłej, dzięcioła trójpalczastego i białoszyjego, zausznika, rycka, dudka, derkacza, przepiórki i gąsiorka.

Rezerwat przyrody „Dolina Rzeki Wąlszy” został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 kwietnia 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Jego powierzchnia wynosi 205,74 ha. Elementem ochrony rezerwatu jest zachowanie

walorów krajobrazowych odcinka doliny rzeki Walszy porośniętej typowo wykształconymi zbiorowiskami grądowymi i łągowymi.

W granicach Gminy Pięczęno występują 2 udokumentowane złoża surowców: złożo Bornity (kredy) oraz złożo Bornity I (kredy, torfy).

Charakterystyka gleb w Gminie Pięczęno została zdeterminowana przez historię geologiczną jej terenów. Dominującą powierzchnią formacja geologiczną są gliny morenowe z piaskami i głazami akumulacji lodowcowej. Na wschodzie i północnym wschodzie wstępują piaski i żwiry akumulacji rzeczno-lodowcowej. Na krańcach południowo-zachodnich utworami powierzchniowymi są piaski i żwiry strefy marginalnej łądolodu.

W związku z powyższym, na obszarach występowania glin zwałowych wytworzyły się przede wszystkim gleby brunatne, na utworach piaszczysto-żwirowych – gleby rdzawe. W niewielkich zagłębieniach terenu i rozległych nieckach wykształciły się pokłady torfu, a na nich gleby torfowe lub mułowo-torfowe.

Na przeważającym terenie występują gleby gruntów ornych z przewagą klas bonitacyjnych IVa i IVb.

Na terenie Gminy Pięczęno nie wyznaczono punktów monitoringu gleb w ramach „Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski”.

3.6 Analiza SWOT dla sfery przestrzennej

Dzięki zebraniu i uporządkowaniu informacji opracowano wnioski wynikające z diagnozy sytuacji przestrzennej, które zaprezentowano za pomocą analizy SWOT. Tabela przedstawia mocne i słabe strony Gminy Pięczęno oraz jej szanse i zagrożenia w sferze przestrzennej.

Tabela 47 Analiza SWOT sfery przestrzennej Gminy Pięńno

ANALIZA SWOT	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie, • 100% zwodociągowanie obszaru miejskiego, • 100% skanalizowanie obszaru miejskiego, • wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków, • lokalizacja PSZOK na terenie Gminy, • dobra dostępność komunikacyjna, • przebieg linii kolejowej, • rozbudowana sieć rzeczna, • występowanie przestrzennych form ochrony przyrody, • lokalizacja dwóch udokumentowanych złóż surowców naturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • nieaktualne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, • bardzo mały procent objęcia powierzchni Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, • niski poziom zwodociągowania obszarów wiejskich, • bardzo niski poziom skanalizowania obszarów wiejskich, • brak dostępu do infrastruktury gazowej, • brak monitoringu gleb, • duża ilość zbiorników bezodpływowych stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska.
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania środków finansowych (w tym funduszy UE), • wzrost świadomości ekologicznej, • rozwój alternatywnych źródeł energii. 	<ul style="list-style-type: none"> • zmiany klimatu, • ograniczenia prawne związane z występowaniem form ochrony przyrody.

Źródło: opracowanie własne

Spis tabel

Tabela 1 Stan ludności według płci w podziale na obszar miejski i obszar wiejski w latach 2016-2021.....	7
Tabela 2 Stan ludności w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	8
Tabela 3 Gęstość zaludnienia w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	9
Tabela 4 Stan ludności w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	11
Tabela 5 Stan ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	12
Tabela 6 Stan ludności w wieku poprodukcyjnym w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	14
Tabela 7 Przyrost naturalny w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego i obszaru wiejskiego w latach 2016-2021	16
Tabela 8 Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Pięczęno w odniesieniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	17
Tabela 9 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021	18
Tabela 10 Stan zameldowań i wymeldowań w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	19
Tabela 11 Wychowanie przedszkolne w Gminie Pięczęno w latach 2016-2020	21
Tabela 12 Edukacja podstawowa w Gminie Pięczęno w latach 2016-2020.....	21
Tabela 13 Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020	22
Tabela 14 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2022.....	23
Tabela 15 Liczba świadczeń pieniężnych w postaci zasiłków wypłacanych mieszkańcom Gminy Pięczęno w latach 2016-2021	25
Tabela 16 Pomoc w zakresie dożywiania w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021	28

Tabela 17 Świadczenia rodzinne wypłacane mieszkańcom Gminy Pięczęno w latach 2016-2021.....	30
Tabela 18 Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021.....	40
Tabela 19 Liczba mieszkań w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020.....	41
Tabela 20 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020.....	42
Tabela 21 Miejscowe zagrożenia w Gminie Pięczęno w latach 2018-2021.....	43
Tabela 22 Działalność Miejskiej Biblioteki w Pięczęnie w latach 2018-2021.....	45
Tabela 23 Wybory na wójta/burmistrza/prezydenta gminy/miasta w 2018 r. w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju.....	49
Tabela 24 Wybory do rady gmin i rady miast w miastach na prawach powiatu w 2018 r. w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju.....	50
Tabela 25 Wybory do rady powiatów w 2018 r. w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju.....	50
Tabela 26 Wybory do sejmików województw w 2018 r. w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju.....	51
Tabela 27 Sytuacja finansowa Gminy Pięczęno w latach 2016-2021.....	55
Tabela 28 Struktura dochodów w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	55
Tabela 29 Struktura wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	57
Tabela 30 Analiza SWOT sfery społecznej Gminy Pięczęno.....	60
Tabela 31 Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	64
Tabela 32 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	65
Tabela 33 Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	67
Tabela 34 Podmioty w sektorze prywatnym w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	67
Tabela 35 Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	69
Tabela 36 Pracujący na 1000 ludności w Gminie Pięczęno w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021.....	71

Tabela 37 Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy w Gminie Pięczęno w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	73
Tabela 38 Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach w Gminie Pięczęno w 2021 r.....	75
Tabela 39 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Pięczęno w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	76
Tabela 40 Gospodarstwa rolne w Gminie Pięczęno	78
Tabela 41 Zwierzęta w gospodarstwach rolnych w Gminie Pięczęno.....	79
Tabela 42 Uprawa roślin w gospodarstwach rolnych w Gminie Pięczęno.....	79
Tabela 43 Analiza SWOT sfery gospodarczej Gminy Pięczęno	81
Tabela 44 Infrastruktura wodociągowa na obszarze Gminy Pięczęno w porównaniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	87
Tabela 45 Infrastruktura kanalizacyjna na obszarze Gminy Pięczęno w porównaniu do obszaru miejskiego, obszaru wiejskiego, powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	88
Tabela 46 Liczba zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na obszarze Gminy Pięczęno w latach 2016-2020	90
Tabela 47 Analiza SWOT sfery przestrzennej Gminy Pięczęno	98

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura ludności Gminy Pięczęno według ekonomicznych grup wieku w 2021 r.	10
Wykres 2 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021.....	26
Wykres 3 Świadczenie wychowawcze 500+ wypłacane mieszkańcom Gminy Pięczęno w latach 2016-2021	31
Wykres 4 Świadczenie Dobry Start 300+ wypłacane mieszkańcom Gminy Pięczęno w latach 2018-2020.....	32
Wykres 5 Liczba rodzin, które współpracowały z asystentem rodziny w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021	34
Wykres 6 Procedura Niebieskiej Karty w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021	36
Wykres 7 Dodatki mieszkaniowe wypłacane w Gminie Pięczęno w latach 2016-2020	37
Wykres 8 Porady lekarskie udzielane mieszkańcom Gminy Pięczęno w latach 2016-2021 ..	38
Wykres 9 Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Pięczęno w latach 2016-2021	66
Wykres 10 Pracujący na terenie Gminy Pięczęno w latach 2016-2021	71
Wykres 11 Liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania na terenie Gminy Pięczęno w latach 2016-2021	88
Wykres 12 Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania na terenie Gminy Pięczęno w latach 2016-2021	89

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Pieniężno na mapach powiatu braniewskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego	82
Mapa 2 Lokalizacja Gminy Pieniężno na mapie Polski.....	83
Mapa 3 Położenie Gminy na tle mezoregionów geograficznych.....	84

Spis schematów

Schemat 1 Struktura Organizacyjna Urzędu Miejskiego w Pieniężnie.....	59
---	----